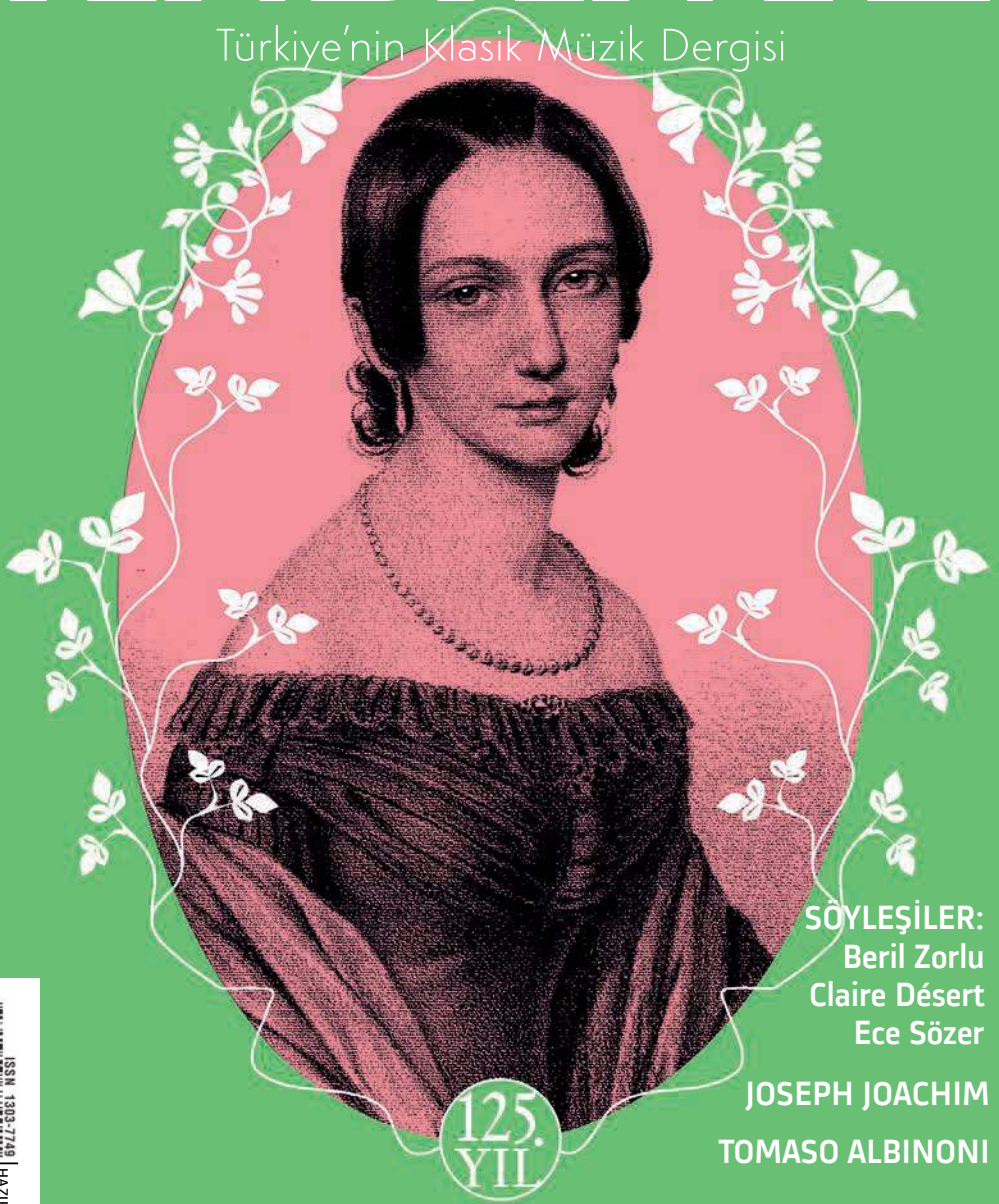
18 Yaşındayız

ANDANTE

Türkiye'nin Klasik Müzik Dergisi

SÖYLEŞİLER:
Beril Zorlu
Claire Désert
Ece Sözer

JOSEPH JOACHIM

TOMASO ALBINONI

Clara Wieck Schumann

ISSN 1303-7749
HAZIRAN 2021
Yıl 18 - Sayı 176
Fiyatı 18 TL

YENİ EVİMİZ, YENİ YÜZÜMÜZ
NEW HOME, NEW FACE

CUMHURBAŞKANLIĞI
SENFONİ ORKESTRASI
1826

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI

www.cso.gov.tr

CSO1826

QNB First ayrıcalıklarını yaşamanın tam zamanı.

Sizin için de doğru zamanın geldiğini düşünüyorsanız QNB First dünyasına* katılın; global hizmet ağının yanı sıra, Miles&Smiles kredi kartıyla ayrıcalıklı Mil kazanımı, QNB Finansbank Cep Şubesi QNB First Dijital ile hayata dair size özel tasarlanmış hizmetler ve daha birçok ayrıcalığın tadını çıkarın. QNB First'le her zaman bir adım önde olun.

*QNB First müşterisi olabilmeniz için QNB Finansbank'ta değerlendirdiğiniz birikim toplamınızın 175.000 TL ve üzerinde olması yeterlidir.

QNB First dünyasına katılmak ve bilgi için FIRST yazın, 5152'ye SMS gönderin, sizi arayalım.

QNB FINANSBANK

FIRST

0216 522 49 59 qnbfinansbank.com/qnbfirst

İÇİNDEKİLER

Sayı 176 - Haziran 2021

KULİS

4 **İzmir'de Yeni Bir Festival Başlıyor*

8 **Menekşe Tokyay**
Piyanist Beril Zorlu, Otizme Karşı Notalarla İletişim Kuruyor

18 **Ani Arsu**
Müziğin Genişleyen Evreni Nöromüzikoloji II

20 **DÜNYAYI DİNLİYORUM**
Zekeriya Şen
Adsız Kahraman

22 **Simge Eytemiz**
Özgür ama Yalnız Joseph Joachim

KAPAK

29 **Aydın Büke**
Ölümünün 125. Yıldönümünde Clara Wieck Schumann

36 **Can Erkekli**
Claire Désert'le Robert ve Clara Schumann Üzerine

42 **Ayşe Öktem**
20. Yüzyılda Tek Bir Eserle Ünlenmiş Bir Venedikli Tomaso Albinoni

MÜZİSYEN SOHBETLERİ

47 **Can Özükan**
"Akademisyenlik insanı her zaman dinç tutar" Ece Sözer

50 **İsmail Aksu**
AKM'nin Hüzünlü Öyküsü V

KAYIP SESLERİN İZİNDE

58 **Emre Aracı**
Sultan V. Murad'ın piyanosu

64 **Mert Yeşilmenderes**
"Karşıma çıkan her yeni zorluk, beni bugün bulunduğum noktaya taşıdı" Konstanze Eickhorst

KAYIT MASASI

72 **Yiğit Günsoy**
Sadece Castronovo'nun Alfredo'su İçin Alınabilecek Bir Kayıt

76 **HI-FI DÜNYASINDAN**
Reşide Ahu Ünalp

78 **AL DENTE**
Dorukhan Doruk

ANDANTE
Türkiye'nin Klasik Müzik Dergisi

İmtiyaz Sahibi
Ömer Serhan Bali ve Reşide Ahu Ünalp Adi Ortaklığı adına Reşide Ahu Ünalp

Genel Yayın Yönetmeni ve Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Serhan Bali
serhanbali@andante.com.tr

İdari Direktör
Reşide Ahu Ünalp
ahu.unalp@andante.com.tr

Genel Yayın Müdürü
Onur Aydın
onur.aydin@andante.com.tr

Yayın Kurulu
Serhan Bali, Melike Bali, Reşide Ahu Ünalp, Feyzi Erçin, Onur Aydın

Grafik Tasarım
Melike Bali

Kapak Fotoğrafı
Smool Studio

Abonelik ve Eski Sayılar
info@andante.com.tr

Renk Ayrımı-Baskı-Cilt
Şan Ofset
Hamidiye Mah. Anadolu Cad. No:50 Kağıthane / İstanbul
Tel: 0212 289 24 24

Baskı Tarihi
Haziran 2021

Andante Yönetim Merkezi
Akçaağaç Sokak No:1/1A
Acıbadem Üsküdar / İstanbul
Tel: (0532) 343 93 28

Yayın Türü
Aylık Yaygın Süreli Yayın

Andante dergisi ICMA üyesidir.

www.icma-info.com

Andante dergisinde yayımlanan tüm yazı, fotoğraf ve illüstrasyonların her hakkı saklıdır. İzinsiz alıntı yapılamaz.

Kaçınılmaz

dönüşümde yanınızdayız

Çağın becerilerini geliştiren dijital eğitim çözümlerinin bugününde ve yarınında...

e.
enocta®

Enocta, değişen gelişim ihtiyaçlarınızı karşılayacak geniş içerik ve teknoloji çözümleri ile, uçtan uca öğrenme deneyimi sağlar.

www.enocta.com

İzmir'de Yeni Bir Festival Başlıyor

İzmir Büyükşehir Belediyesi, festivaller takvimine tematik bir festivalle katılmak, ihmal edilmiş bir alan olan sinema-müzik ilişkisini gündeme getirmek, İzmir'i bir sinema kenti yapma hedefi doğrultusunda İzmir Uluslararası Film ve Müzik Festivali'ni düzenleyerek, sinema ve müzik sektörlerini İzmir'de buluşturuyor.

Avrupa Müzik Günü olan 21 Haziran'da başlayacak ve 1 Temmuz'daki ödül töreni ve kapanış konseriyle sonlanacak olan ilk festivale ilişkin bir basın açıklaması yapan İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Tunç Soyer, salgından bunalan seyirciye ve sinema sektörüne moral desteği sunarken, İzmirlileri salgın kuralları çerçevesinde sinema salonlarına davet ettiklerini, festivalin yarışmalı bölümünün bu yıl yalnızca ulusal düzeyde gerçekleşeceğini, yarışmaya seçilen dokuz filmin akşamları Kültürpark'taki açık hava sinemasında gösterileceğini, açılış ve kapanışta film müziği konserleri gerçekleştirileceğini belirtti.

Ulusal Yarışma

Yönetmenliğini Vecdi Sayar'ın üstlendiği festivalde, sinema-müzik ilişkisi bağlamında En İyi Film, Jüri Özel Ödülü, En İyi Kadın ve Erkek Oyuncu, En İyi Özgün Müzik, En İyi Özgün Film Şarkısı ve En İyi Ses Tasarımı ödülleri verilecek. Festival jürisi, yönetmen Ezel Akay'ın başkanlığında, müzikal oyunlardaki başarısıyla tanınan oyuncu Tülay Günal, müzisyen-akademisyen Prof. Berrak Taranç, besteci Cem İdiz, akademisyen-yazar Prof. Oğuz Makal, söz yazarı Mehmet Teoman ve film müziği alanından bir akademisyen Feyzi Erçin'den oluşuyor.

Festival ödülleri, Kristal Flamingo adıyla anılacak. En İyi Film Ödülü'nü kazanacak filmin yapımcısına, bir sonraki filmini İzmir'de çekmesi (çekimlerin en az %40'ını İzmir'de gerçekleştirmesi) koşuluyla, İzmir Sinema Ofisi tarafından 300.000 TL değerinde lojistik destek verilecek. Ayrıca, İzelman A.Ş. filmin yönetmenine 10.000 TL akçalı ödül verecek. Jüri özel ödülünü alacak filmin yönetmeni, En İyi Kadın ve Erkek Oyuncular, En İyi Film Müziği bestecisi, En İyi Film Şarkısı bestecisi ve En İyi Ses

MITSUBISHI ELECTRIC

KLİMA SİSTEMLERİ

DOĞUŞTAN ÜSTÜN

Benzersiz performans ve baş döndürücü tasarım onun genlerinde var.

LEGENDERA

Klimanın yeni yorumu.

Yakut Kırmızı

İnci Beyazı

Kuzguni Siyah

Mitsubishi Electric Turkey Elektrik Ürünleri A.Ş

klima.mitsubishielectric.com.tr

444 7 500

Anniversary

Tasarımcısına da 10.000'er TL tutarında akçalı ödül verilecek.

Festival programının, "Hayatım Müzik", "Müzik ve Toplum", "Müzik Belgeselleri", "Her Yaştan Çocuklar İçin" ve "Ustalardan Kısalar" başlıklı bölümlerinde, müzik ve müzisyenler üstüne yapılmış -yerli ve yabancı- yaklaşık 80 film gösterilecek; açılış ve kapanış törenlerinde konserler yer alacak. İzmir Fransız Kültür Merkezi iş birliği ile Fransa'dan iki konuk müzisyen katılacak bu konserlere. Açılış günü, Romane Santarelli elektronik müzikle sinema sanatını selamlayacak; kapanış konserinde ise ünlü bir piyanist, Maxime Zecchini konuk olacak. Sol elle çaldığı eserlerle tanınan piyanist, dünya sinemasından film müzikleri yorumlayacak.

Vecdi Sayar

TV Dizi Müzikleri de ödüllendirilecek

Festival çerçevesinde, televizyon alanında da bir değerlendirme olacak. TV eleştirmenleri Elçin Yahşi, Özlem Özdemir, Sina Koloğlu, Yazgülü Aldoğan, sinema yazarı Burak Göral, sinema ve müzik yazarı Cumhur Canbazoğlu ile besteci Serdar Kalafatoğlu'ndan oluşan Jüri, son bir yıl içinde (Mayıs 2020- Mayıs 2021) açık televizyon kanalları ile dijital platformlarda gösterilmiş dizilerin ana tema müzikleri ve şarkıları arasında bir değerlendirme yaparak, iki kategoride En İyi Özgün Dizi Müziği ve En İyi Özgün Şarkı ödülleri verecek. Bestecilere, Kristal Flamingo ödülleri 1 Temmuz'daki ödül töreninde verilecek.

Ustalara Saygı

Festivalin ilk günü, sinemamızın üç usta bestecisi, Yalçın Tura, Arif Erkin ve Cahit Berkay'a ve gerek müzik gerekse sinema alanda seçkin bir kariyere sahip olan değerli sanatçı Hümeyra'ya Onur Ödülü verilecek. Ustaların müziklerini yaptığı filmlerden bir seçki, "Ustalara Saygı" bölümünde gösterilecek. Artık aramızda olmayan, eserlerinde yaşayan iki büyük usta da yapıtlarıyla "Anılarına" adlı bölümde yer alacak: Atilla Özdemiroğlu ve geçen yıl yitirdiğimiz Timur Selçuk. Ahmet Adnan Saygun Sanat Merkezi'nde yapılacak festivalin açılış töreninde, beş bestecinin film müziklerinden bir seçki seslendirilecek.

"Onur Ödülleri" ve "Anılarına" bölümlerinde, yabancı ustalar da var. Bunlardan biri, Kieslowski filmlerine yaptığı bestelerle dünya çapında tanınan Zbigniew Preisner. Geçen yıl Temmuz ayında yitirdiğimiz İtalyan besteci Ennio Morricone ve önceki yıl yitirdiğimiz Fransız sinemasının film müziği alanındaki ustalarından -Cherbourg Şemsiyeleri ile tüm dünyada ün kazanan- Michel Legrand ve Arjantinli besteci Astor Piazzola ikişer filmle festivalin "Anılarına" bölümünde yer alacak. Bu yıl Oscar'larda, Uluslararası Film dalında kısa listeye girmeyi başaran *Bosna - Hersek* filmi (TRT'nin de ortak yapımcılarından biri olduğu) *Quo Vadis Aida?*'nın müziğinin bestecisi Polonyalı Antoni Lazarkiewicz'e de Kültürlerarası Sanatsal Başarı Ödülü verilecek. Açıkhava'da yapılacak Ulusal Yarışma filmlerinin ve kısa filmlerin dışındaki yapımlar, İzmir Sanat, Karaca Sinema ve Fransız Kültür Merkezi'nde ücretsiz olarak gösterilecek.

Türklerin
dünyaya armağanı

1934 yılında firmanın kahve dağıtımını yaptığı Opel marka kamyonet.

1871'den beri kalitesini ve titizliğini hiç bozmadan evlerimize nefis
Türk kahvesini getiren Kurukahveci Mehmet Efendi, bugün 55'ten fazla ülkede tüketiliyor.
Kurukahveci Mehmet Efendi, Türklerin dünyaya armağan ettiği Türk kahvesini,
her yudumda aynı kalite ve keyifle dünyaya ulaştırıyor.

KURUKAHVECİ
MEHMET EFENDİ
150 yıl

MÜZİĞİN YÜKSELEN YILDIZLARI
Menekşe Tokyay
meneksetokyay@gmail.com

Piyanist Beril Zorlu, Otizme Karşı Notalarla İletişim Kuruyor

Beril Zorlu, soyadının aksine tüm zorlukları notalarla aşmaya çalışan bir genç piyanist. Çünkü iki yaşında kendisine konan otizm teşhisinin ardından farklı bir gelişim çizgisi doğrultusunda, özel eğitim ve kaynaştırma eğitimlerine 10 yıldır müziği de eklemleyerek, içindeki yaşama sevgisini notalarla buluşturmuş, fark yaratan bir sanatçı...

İzmir Demokrasi Üniversitesi Güzel Sanatlar Fakültesi Müzik Bölümü'nde öğrenim hayatına devam eden Beril, ülke çapında ve yurt dışında birçok etkinlik ve konserde yer almış ve ödüller kazanmış, katıldığı etkinliklerde ve ustalık sınıflarında sosyalleşme fırsatı yakalamış biri olarak, otizmli bireylere ve ailelerine başka bir yolun mümkün olduğunu, Fransız ressam Henri Matisse'in ifadesiyle "görebilene her yerin çiçekle dolu olduğunu" kanıtlıyor.

Beril şu anda İzmir Otizm Orkestrası'na (İZOT) eşlik yapıyor, her hafta çevrimiçi provalarını sürdürüyor. Bir yandan da konser repertuvarları, şan ve koro çalışmaları ve piyano çalışmaları için öğretmenleriyle derslerini aksatmıyor. Journal of Neuroscience'da 2019 yılı Nisan ayında yayınlanan bir araştırmaya göre, otizmli bireylerin genel nüfusa oranla notaları tam duyma/mutlak kulak eğilimi (perfect pitch) çok daha yüksek.

Beril'in bu süreçteki başarılarını ailesi "Müzik ve Engelsiz Yolculuğum" sloganı altında tanıtıyor ve birçok otizmli bireyin ailesine de umut kaynağı oldu, çünkü çocuklarının bir şeyi başarma duygusunu yaşayabilecekleri bir alan -müzik olur, spor olur, başka bir sanat dalı olur- keşfetmenin önemini kavrattılar; zira otizmde en büyük açmazlardan biri, bireyin kendini ifade edememesinin yarattığı ağır stres yükü. Beril, piyano tuşlarına bastıkça ve repertuvarıyla

Beril ve Yeşim Zorlu

dinleyicileri büyüledikçe kendisini, içinden dışa vuramadıklarını, kah hüznünü kah coşkusunu notalarla ifade ediyor. Bu açıdan, devlete ait özel eğitim merkezlerinde bu alanda otizmli bireylerin yönlendirilmesi için maddi kaynak ve deneyimli personel yaratılması son derece önemli.

Absolut kulağa sahip olan, konserlerde eserleri zihninden çalan, repertuvarında ise kalbi Mozart'tan yana çarpan Beril'in piyanoda dört el eserlere karşı özel bir ilgisi var. Devlet Sanatçısı, değerli piyanist Gülsin Onay'la bir ortak etkinlikte dört el piyano çalması ise, onun hayatındaki dönüm noktalarından biri oldu. Bir diğer dönüm noktası ise, 1-6 Ekim 2015 tarihleri

nurus

Ev ofis olduysa ofis rahatlığı Nurus'ta...

Sırt yüksekliği ayarlanabilen Mou çalışma koltuğu ve
katlanabilen Louise çalışma masasının rahatlığını doya doya yaşayın.

Louise&Mou

Nurus D Lab

BIGSEE PRODUCTDESIGN AWARD 2020 WINNER

shop.nurus.com

arasında Kanada'nın Vancouver şehrinde gerçekleştirilen ANCA World Autism Festival 2015'de (Dünya Otizm Festivali) Performing Arts kategorisinde üçüncülük ödülü kazanması oldu. Büyük şairimiz Nazım Hikmet Ran'ın *Yaşamaya Dair* adlı o meşhur şiirinde dediği gibi, "Yaşamak şakaya gelmez, büyük bir ciddiyetle yaşayacaksın." Beril, işte bu ciddiyetle büyük bir dünya yarattı çevresine ve onu, mücadelesini, yaşanmışlıklarını ve geleceğe dair hayallerini öğrenmek isteyenleri o evrene teker teker kabul ediyor.

Bu ödüller, onun doğru yolda olduğu algısı ve özgüvenini pekiştiren gelişmelerdi. Şu anda ailesinin birinci önceliği ise, gençlik çağına gelmiş olan Beril'in otizmli bir birey olarak hayatını nasıl devam ettireceği ve bu müzik yeteneğinin ona sürdürülebilir ve sağlam bir gelecek kazandırması için nasıl bir sistem kurulacağı. Bu süreçte kurumsal bir desteğin önemi ise yadsınamaz.

Beril Zorlu ve annesi Yeşim Zorlu'yla Andante adına çok öğretici ve ilham kaynağı olacak bir söyleşi gerçekleştirdik.

Beril merhaba. Öncelikle bizi kırmayıp söyleşimize katıldığın için çok teşekkürler. Kendini biraz tanıtır mısın? Müzikle bu ilham verici yolculuğun nasıl başladı?

Beril: Merhaba. Ben 22 yaşındayım, İzmir Demokrasi Üniversitesi Müzik Bolümü üçüncü sınıf öğrencisiyim. Değerli öğretmenlerimin yönlendirmesiyle piyano çalıyorum.

Seni biraz da annenden dinlemek isterim. Yeşim hanım, Beril'in müzik eğitimi nasıl başladı?

Yeşim: Ben Beril'in annesiyim, otizmi nedeniyle sınırlı iletişimi ve ifade edici dili var kızımın. Sorulara önce ondan cevap alacağım ama bu kısa cevapların detaylarını da sizlere aktarmak isteriz. İzmir'de yaşıyoruz. Üniversitedeki hocaları Prof.Dr. Metin Karkın, Dr. Pınar Şahin ve Dr. Orçun Berrakçay. Orçun bey, aynı zamanda İzmir Otizm Orkestrası ve Korosu'nun şefi, Beril de koroya eşlik yapıyor, her hafta online prova yapıyorlar. Ayrıca piyano çalışmaları ve konser repertuvarları için lisedeki piyano öğretmeni Müge Altınok'la çalışmalarına ara vermeden devam ediyorlar. Şan ve Koro çalışmaları için de Emre Koptur öğretmeni yardım ediyor.

Peter Wohlleben
ağaçların saklı dünyasını
şimdi de çocuklarımız için aralıyor

Ağaçlar geceleri uyur mu?
Birbirleriyle konuşur mu?
Yaban domuzları tuvalete nereye gider?
Peki, ormanın interneti nasıl işler?
Ağaçlarla ve diğer orman sakinleriyle ilgili asla aklına gelmeyecek şeyleri öğrenmeye hazırsan bize katıl!
Birlikte heyecan verici bir orman keşfine çıkalım.

KİTAP KURDU

www.kitap-kurdu.com.tr bilgi@kitap-kurdu.com.tr facebook.com/kitapkurduyayinlari instagram.com/kitapkurduyayinlari twitter.com/kitap_kurdu_yay

Peki, içindeki piyano tutkusunu ilk kim fark etti? İlk piyano çaldığın günleri anımsıyor musun?

Beril: 2011'de piyano çalmaya başladım. Zehra Cingöz'dü öğretmenim.

Yeşim: Çok küçük yaşlardan itibaren müzik yeteneğini fark etmiş, otizm zorlukları nedeniyle müzik eğitimi birkaç denemeye rağmen devam ettirilememişti. Beril altıncı sınıfa giderken hafta sonu gittiği özel eğitim merkezinde müzik öğretmeni olarak işe başlayan Zehra Cingöz, özel eğitim öğretmeninin de yardımıyla renkli kalemlere ve izlediği bir videodaki piyano çalan kuklanın eserine ilgisini değerlendirdi. İlk ezgiler bu sayede çıktı ve ilk çaldığı eser de bu kuklanın seslendirdiği eserdi. Notalar olmadan, sadece renkler ve sayılarla sadeleştirilmiş şekilde o ezgiyi duyması, bu günlere, çok keyifli bir müzik yolculuğuna kapı araladı. Biz bunu Beril'in hayatına bambaşka bir yön vermesi sebebiyle "Müzik ve Engelsiz Yolculuğum" olarak isimlendiriyor, etkinliklerimizi bu isimle düzenliyoruz.

Ailelere ilk tavsiyemiz çocuklarının "başarıyorum" duygusunu yaşayabilecekleri bir alan bulmaları.

Dolayısıyla, otizmli diğer çocuklar da seni bir rol model olarak alıp müziğe başlıyorlar. Sen aslında zihinlerdeki birçok engelin de yıkılması için onlara referans oldun, yollarını aydınlattın. Onlara ne tavsiye edersin? Örneğin, piyanoyla başlamak, diğer enstrümanlara oranla daha mı elverişli?

Beril: Piyano tuşuna basınca ses duymak güzel, ama zor.

Yeşim: Güzel sözleriniz bizi onurlandırdı. Diğer aileler ve çocuklar için rol model olmak, onlara motivasyon sağlamak çok güzel tabii ki. Aileler için ilk tavsiyemiz çocuklarının "başarıyorum" duygusunu yaşayabileceği bir alan bulmaları. Bu müzik ya da spor ya da yemek yapmak gibi bir alan olabilir. Zira otizmde genellikle yaşanan kendini ifade edememenin verdiği stres yükü çok ağır. Bunu başarma duygusuyla biraz yatıştırmak aileye de çocuğa da çok iyi geliyor. Piyano tuşlarının görsel olması ve sesle eşlenmesi nedeniyle ilk anda kolay gibi görünse de hobi olmanın ötesine geçildiğinde ileri seviye eğitim ve ciddi çalışma gerektirmesi, müfredatı çok yüklü bir enstrüman olması dezavantaja dönüşüyor. Ayrıca taşınabilir bir enstrüman olmaması da performans alanlarını kısıtlıyor.

Peki, otizmli olmak Beril'e bu süreçte nasıl bir yol çizdi? Sizler ve müzik öğretmeni onu ne şekilde yönlendirdi?

Yeşim: Beril'in otizmli olması erken yaşlarda müzik eğitimine başlamasına engel oldu maalesef. Müzik eğitimi verecek bir öğretmen bulmak o yıllarda mümkün olamadı, ayrıca henüz konuşma ve ilkokula başlatma telaşımız varken müziği bir eğitim alanı olarak düşünemedik. Önceleri denemeler olsa da ancak 13 yaşında müzik eğitimine başlayabildi. İlk zamanlar hobi olarak düşünsek de ilerledikçe bu alanda akademik bir eğitim alabileceğini gören öğretmeni bizi yetenek sınavlarına yönlendirdi.

Otizmli çocukların eğitim sistemi içerisinde yer alması, toplumsal kaynaşma gibi alanlarda yaşadıkları zorluklar, kendilerinin ve ailelerinin verdikleri mücadeleler sık sık medyaya yansıyor. Ve eminim ki bizim gördüklerimiz, okuduklarımız Türkiye'de özel gereksinimli çocukların yaşadıkları sorunların sadece bir kısmı. Bu süreçte devlet veya insanlar Beril'in yoluna engeller koydular mı? Müzik eğitimi için devletten bir destek aldı mı?

ULTIMATE EARS™

MÜZİĞİ YAŞAMIN ORTASINA TAŞIYIN

Ultimate Ears
Boom 3

360° ses

15 saat pil ömrü

Magic Button

5FT | 1,5 m

IP67 su geçirmez

Yeşim: Müziğe başlarken ya da devamında devletin desteklediği herhangi bir müzik çalışması olmadı. Oysa özel eğitim merkezlerinde müzik, resim, spor gibi alanlarda da zorunlu müfredat olsa belki de çok daha erken yaşlarda müzik eğitimine başlayabilirdi kızımız.

Lise yetenek sınavları sırasında o dönemde yönetici olan kişi tarafından kazanan listesinden adı silinerek engellendi, bu sürecin ulusal basında yansımalarıyla dönemin Aile Bakanı Fatma Şahin'in ciddi desteğini gördük. Yenilenen sınav ve sınavda alınan ses kaydı sayesinde güzel sanatlar lisesinde okuyabildi. Hâlen bir devlet üniversitesinde öğrenci. Bunlar dışında bir ilave eğitim desteği yok.

Beril, sosyalleşme aracı olarak müzikten nasıl yararlandın? Konserler sana nasıl katkı sağladı? Ustalık sınıflarına katıldın mı?
Beril: Konser vermeyi seviyorum, alkışlanmak güzel.
Yeşim: Müzik sayesinde belki de hiç gitmeyeceğimiz ülkelere ve şehirlere gittik. Vancouver'da bir festivalde çalmak, Budapeşte'de Büyükelçimiz huzurunda dinleti sunmak hep müziğin mucizesi oldu bizler için… Beril evde olmayı tercih ediyor ve amacı olmadan sosyal aktivite yapmak çok mümkün değil, o nedenle konserler ve etkinlikler Beril'in sosyal ortamlara girmesi için fırsat sunuyor. Ustalık sınıfı çalışmalarını ise iletişim sorunları nedeniyle pek denemeye cesaret edemedik aslında, belki ilerleyen dönemde o da olur.

Beril'in absolut kulağa sahip olması ona bu süreçte ne kazandırıyor? Zorluklarını da yaşıyor mu?
Yeşim: Absolut kulağa sahip olması ve ilaveten ciddi bir hafızası olması eserleri hep ezberinde tutabilmesini sağlıyor. Konserlerde notalar önünde olsa da sayfalarını çevirse de aslında hiç bakmıyor, zihinden çalıyor. En zor tarafı da evde benim şarkı mırıldanmama bile izin vermiyor olması sanırım.

Günde kaç saat piyano çalışırsın Beril?
Beril: Günde üç kere piyano çalışıyorum.
Yeşim: Beril çok küçük yaşlardan beri şema denen bir eğitim sistemiyle çalışmaya alıştığı için gününü planlıyoruz. Müzik çalışmalarını da bu plan dahilinde günde üç kez yapıyor.

Piyano öğretmeni Müge Altınok ile

Liseden beri ayrılmadığımız piyano öğretmeni Müge Altınok birlikte çalıştıkları eserler ve yaklaşan etkinliklere göre ödev repertuvarları oluşturuyor. Bu repertuvarlar bazen yarım saat, bazen bir saat sürebiliyor. Ortalama iki-üç saat diyebiliriz.

Dünyaca ünlü bir sanatçıya piyanonla eşlik etmek ister miydin? Hangi enstrümana ve sanatçıya eşlik etmeyi hayal ederdin?
Beril: Gülsin Onay'la dört el çaldım.
Yeşim: Beril'in dört el eserlere karşı özel bir ilgisi var. Bizim hayal bile edemediğimiz bir şeydi belki de dünyaca ünlü virtüozumuz sevgili Gülsin Onay'la bir ortak etkinlikte

Gülsin Onay ile dört el çalarken

0850 724 0850
www.anadolusigorta.com.tr

Tam 96 yıldır
ANADOLU SİGORTA
Kaybetmek yok.

BU EKRANIN SİGORTASI BİZİZ

Hemen **Sigortam Cepte** uygulamasına girin,
Telefonum Güvende Sigortası'yla yılda 2 kez telefon ekranındaki kırılmalara karşı güvenceye sahip olun.

Türkiye İş Bankası kuruluşudur.
TÜRKİYE İŞ BANKASI

yer almak… Kendisi çok büyük bir teveccüh göstererek Beril'le bir dört el eser seslendirdi. Unutulmaz bir andı. Tekrarını yaşamak kısmet olur mu bilemem.

Yine ülkemizin gururu, bir başka dünyaca ünlü piyanistimiz Fazıl Say'la ortak bir sahnede buluşabilmek muhteşem olur.

Bu kadar büyük bir azim ve çalışkanlık ödülsüz kalmadı elbette. Şu ana kadar katıldığın yarışmalar ve ödüllerinden bahseder misin?

Beril: Kanada'dan ödül aldım, Başbakan'dan ödül aldım, Fatma Şahin'den ödül aldım.

Yeşim: Video kayıt göndererek aday olduğumuz Kanada'da düzenlenen Uluslararası ANCA Otizm Festivali'nden 2015 de Genç Sahne Sanatçısı alanında üçüncülük ödülü aldı Beril. Sonraki yıl ise aynı festivalde sahne almak üzere Kanada'nın Vancouver şehrindeydik ve ödülümüzü sahnede Konsolosumuzun elinden almak büyük gururdu.

Ödül değil belki ama 2017 yılında Kültür Bakanlığı Gençleri Destekleme Projesi kapsamında hibe desteği alan tek otizmli olması da ayrı bir gurur kaynağıydı.

Beril'in müzik alanı dışında iki önemli ödülü var. 2013 yılında liseye giriş yetenek sınavlarıyla ilgili üzücü şeyler yaşamış ve ciddi bir hak mücadelesi vermiştik. Ulusal basında yer alan bu durum sonrasında 11 Ekim Dünya Kız Çocukları Günü özel programına davet edildik ve Beril, o dönem Başbakanımız olan Recep Tayyip Erdoğan'ın elinden başarı ödülü aldı. Aynı yıl 3 Aralık Dünya Engelliler Günü'nde "Engelsiz Türkiye'ye Değer Katanlar" ismiyle verilen ödüllerde eğitim alanında ödüle layık görüldük ve ödülümüzü dönemin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Fatma Şahin'in elinden aldık.

Çalmakta zorlandığın besteler oluyor mu? Öyle zamanlarda ne yaparsın?

Beril: Chopin *Nocturne* çalmayı sevmiyorum.

Yeşim: Beril'in müzik eğitiminin geç başlayabilmesi elbette piyano için ciddi bir handikap oluşturdu. Teknik olarak zorlandığı bazı eserler oluyor. Genel olarak çok yüksek tempolu eserleri sevmiyor diyebiliriz. Eserin hüzünlü bir yapısı varsa bu da hoşuna gitmiyor. Mozart çalmayı genel olarak sever.

Beril'e dair hayaller kuruyorsunuzdur elbette. Ve piyanistlik yolunda otizmden kaynaklı birçok parametreyi de dikkate almanız gerekiyor. Gerek sizin gerekse onun gelecek kurgularını merak ediyorum. İleride kendini müzikal açıdan nerede hayal ediyor peki Beril?

Yeşim: Öncelikle Beril'in yetişkin bir otizmli birey olarak yaşamını nasıl sürdürebileceğine odaklanıyoruz. Müzik eğitimini akademik olarak tamamladıktan sonra bir şekilde çalışma hayatında yer bulabilmesi için resmi ya da özel kuruluşlarla temaslarımızı sürdüreceğiz. Bunun yolu bir belediye ya da farklı bir resmi kurum sanatçısı olmak mı olur, bir özel kuruluşun sözleşmeli sanatçısı olmak mı olur bilemiyorum. Yanı sıra bazı özel etkinlik ve konser çalışmaları da olacaktır elbette.

Dünyanın dört bir yanından yetenekli kişilerle aynı sahneyi paylaşacağın bir konser vermek ister miydin Beril? Mesela, böyle bir konserin sloganı ne olurdu?

Beril: Müzik, hepimiz içindir.

Son olarak, Beril'in yeni projelerinden bahseder misiniz?

Yeşim: Salgın nedeniyle gerçekleştiremediğimiz, bir Japon otizmli piyanistle konser etkinliğimiz vardı, umarım ilk olarak onu yapabiliriz. Belki bu konseri Japonya'da tekrar etme fırsatı buluruz. Ayrıca İtalya ve Almanya, konser vermek istediği diğer ülkeler. Ama salgın sürerken de özel günlerde bazı etkinlikler ve çevrimiçi konserlere devam edeceğiz.

SUB
ROSA

Klasik Müziği Hiç Böyle Dinlemediniz

Tekfen Filarmoni'nin katkılarıyla hazırlanan
"Sub Rosa: Klasik Müzik Dünyasında
Sürdürülebilirliğe Dair" programı,
her pazar saat 18.00'de Açık Radyo'da!

Klasik müzik dünyasında pek de konuşulmayan sosyal adalet, iş sağlığı, sosyal güvence, mesleki hastalıklar, yenilikçilik, fırsat eşitliği ve dijitalleşme gibi birçok farklı meselenin, konunun uzmanı konuklarla tartışılacağı Sub Rosa'da, her bölüme özel seçilen eserlerle dinleyiciye bolca müzik de dinletilecek.

Spotify'dan takip etmek için
QR kodu okutun.

–"Açık Radyo." 95.0

TEKFEN
FİLARMONİ

www.tekfen.com.tr

Program hakkındaki görüş ve önerilerinizi subrosa@acikradyo.com.tr adresine iletebilirsiniz.

Müziğin Genişleyen Evreni Nöromüzikoloji II

Ani Arsu
arsu@itu.edu.tr

Nöromüzikoloji, bilimsel metodoloji ve tekniklere dayalı bir araştırma alanı olsa da aslında kökleri, müziğin zihin ve vücut üzerinde tedavi edici bir etkiye sahip olduğuna inanan birçok eski toplumun geleneksel kültürel inançlarına dayanır.

Bu geleneksel kavramın modern analitik araçlarla araştırılması, nöromüzikoloji alanının gelişmesine yol açtı ve araştırmacılar, davranış problemlerini tedavi etme ve sosyal öğrenmeyi kolaylaştırma girişimlerine müzik terapiyi dahil ettiler. Beyin fonksiyonlarını araştırma yöntemlerindeki teknolojik gelişmeler sayesinde, müziğin biyomedikal uygulamalar için nasıl bir temel oluşturabileceğini daha iyi anlamak mümkün oldu. Örneğin, araştırmalar müziğin beyindeki karmaşık bilişsel, duyuşsal ve duyusal-motor süreçleri uyarabildiğini gösteriyor. Nöromüzikoloji çalışmalarıyla motor fonksiyon, davranış, otizm, dikkat ve hafıza, konuşma ve ağrı yönetimindeki eksiklikleri tedavi etme girişimlerindeki etkisine dair değerli bulgulara rastlanıldı.

University College London, Nöroloji Enstitüsü'nden Michael Trimble ve New York Columbia University Epidemilogy Bölümünden Dale Hesdorffer'in BJPsych'te yayınlanan makalesine göre, müzik belirli beyin devrelerine erişebiliyor ve bunları uyarabiliyor. Bu bağlamda, müziğin potansiyel bir terapi yöntemi olmasının yanı sıra, nöromüzikoloji araştırmaları sayesinde, insan beyni ve insanın kökeni hakkında daha fazla bilgi edinilebilir.

Nitekim müzikal yaratıcılık ve psikopatoloji - akıl ve ruh sağlığı arasında da bir ilişki olduğu tespit edilmiştir ve bu bulgu, bizi insanlığın ilk evrelerinde yoğun duygusal deneyimleri ifade etmeye yetmeyen sınırlı dil yerine, müziğin kullanıldığı döneme götürebilir.

Filozof Susanne Langer'a göre müzik kelimelerden önce vardı ve Langer'ın kendi ifadesiyle, "Kelimelerin belirsiz olduğu yerde müzik açığa çıkar ve çağrışımsal anlambilimin en gelişmiş türü müziktir."

Trimble ve Hesdorffer'in makalesine göre müzik evrimsel gelişimimize yerleşmiş olan duygularda ve harekette belirgin değişikliklere yol açar ve yönlendirir. Bu anatomik çağrışımlar bize, müziğin beyni uyarmanın bir yolu olarak görülmesi gerektiğini anlatıyor. Müziğin sosyal öğrenmeyi ve duygusal refahı kolaylaştırmadaki kültürel rolünün yanı sıra inme, Parkinson, serebral palsi ve travmatik beyin hasarı olan hastalarda hareketin iyileşmesini aktif olarak kolaylaştırabildiği belirtiliyor. Alzheimer gibi hafıza bozukluğu olan insanlar üzerinde yapılan araştırmalarda, müzik yoluyla oluşturulan nöronal hafıza izlerinin daha dirençli olduğu görülüyor.

Kanıtlar, müziğin uyanık ve uyku durumundaki epilepsili çocuklarda nöbet sıklığını azaltabileceğini, elektroensefalografik artış sıklığını azaltabileceğini gösteriyor.

ONUN BÜYÜSÜ İYİLİK VE EŞİTLİĞİ SEÇMESİYDİ.

KURBAĞA PRENS'Tİ İSMİ.

odeabank

EŞİT MASALLAR

EŞİT BİR YARINA UYANSIN ÇOCUKLAR.

YENİDEN YORUMLANAN MASALLAR, ODEABANK ŞUBELERİ VE ODEABANK.COM.TR'DE.

MASALLARI OKUMAK İÇİN QR KODU OKUTUN.

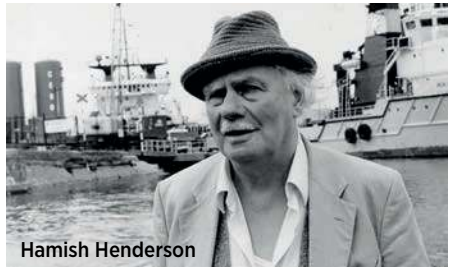
Zekeriya Şen
zekeriyassen@gmail.com

Adsız Kahraman

İskoç yerel müziğine dalıp biraz araştırma yapınca mutlaka karşınıza Hamish Henderson (1919-2002) adlı şair, komünist, entelektüel, söz yazarı çıkar. Günümüzde çalınan her tür İskoç geleneksel müziği, bir şekilde bu olağandışı, çok sevilen ve sayılan kişiliğe açılır. Henderson, İskoç kültürüne vermiş olduğu inanılmaz emek, duyarlılık ve algı açılımı sonucu "İngiliz İmparatorluğu'nun En Mükemmel Düzeninin Üyesi" (MBE) ödülüne layık gösterilir. Ancak bu ödülü son anda reddeder.

11 Kasım 1919'da Blairgowrie, Pethshire'da doğan Henderson, İskoç ulusal kültür algısına pek çok düzeyde katkıda bulunan bir değer. Kendisi şair, folklorcu, söz yazarı, şarkıcı, koleksiyoncu ve özünde İskoç folk müziğini tekrar dirilten bir entelektüel. İkinci Dünya Savaşı sırasında Kuzey Afrika'da hizmet veren ve İtalyan partizanların (anti-faşist gerilla savaşçıları) bir parçası olan Henderson, elinde pek çok materyalle İskoçya'ya bir savaş kahramanı olarak döndü. Söz konusu materyallerden ilham alarak İskoç folk tarihine damga vuran *The 51th High Division's Farewell To Sicily* ve *D-Day Dodgers* adlı eserlerle efsaneleşti. Henderson'un *Elegies for the Dead in Cyrenaica* adlı savaş şiir kitabı ise El Alamein Savaşı'ndaki anılarını dile getiriyor.

Henderson, şarkı ve eser koleksiyonu merakını evin her köşesinde Galik, Fransızca ve İngilizce şarkı söyleyen annesine atfetmiş. Bu deneyimi sayesinde, hayatı boyunca şarkıların kesinlikle ağızdan ağıza aktarılmasını, asla kitap ve/veya plaklardan öğrenilemeyeceğini savundu. Eğer bir eserinin öğrenilmesi gerekirse, bunun sadece sözlü olarak yapılabileceğini ifade eden Henderson, asla kayıt edilmeyi kabul etmemiş. Bundan dolayı Hamish Henderon eserleri ne yazık ki kolaylıkla bulunamıyor. Eserleri belli oranda yorumlanmış ama fiilen toparlayıcı

Hamish Henderson

bir koleksiyonda ele alınmamış durumda. Bu nedenle pek çok eseri sürekli tekrarlar ile kuşaktan kuşağa aktarılmış durumda. İşte böylece kültür yaşayan bir unsur olarak varlığını sürdürüyor. İskoçlar kendi köklerine sadık olarak bilinen bir millet. Henderson, İskoç halkının yerel ezgilerinin yaşayan kültürünün koyu savaşçısıydı. Bunun sonucu olarak da İskoç geleneksel eserlerine çok ciddi katkıda bulunmuş olan değerli sanatçılar müzik haritasına ilelebet raptiyelenmişti.

Henderson, 1951, 1953 ve 1958 yıllarında Amerikalı yönetmen ve müzikolog Alan Lomax ile birlikte İskoçya'nın her yerinden düzinelerce saat, antik balatlar, Galce etnik şarkılar, çocuk şarkıları ve çağdaş halk şarkıları kaydetti. Bu süreç içerisinde yerel melodilerin yok olmak üzere olduğunu fark edip, ciddi bir şekilde arşivleyip özellikle İskoç halkının dikkatine sundu. Bu araştırmalarını genişletmek ve özellikle kalıcı kılmak için 1951 yılında School of Scottish Studies okulunu kurdu ve hayatının sonuna kadar buraya emek verdi.

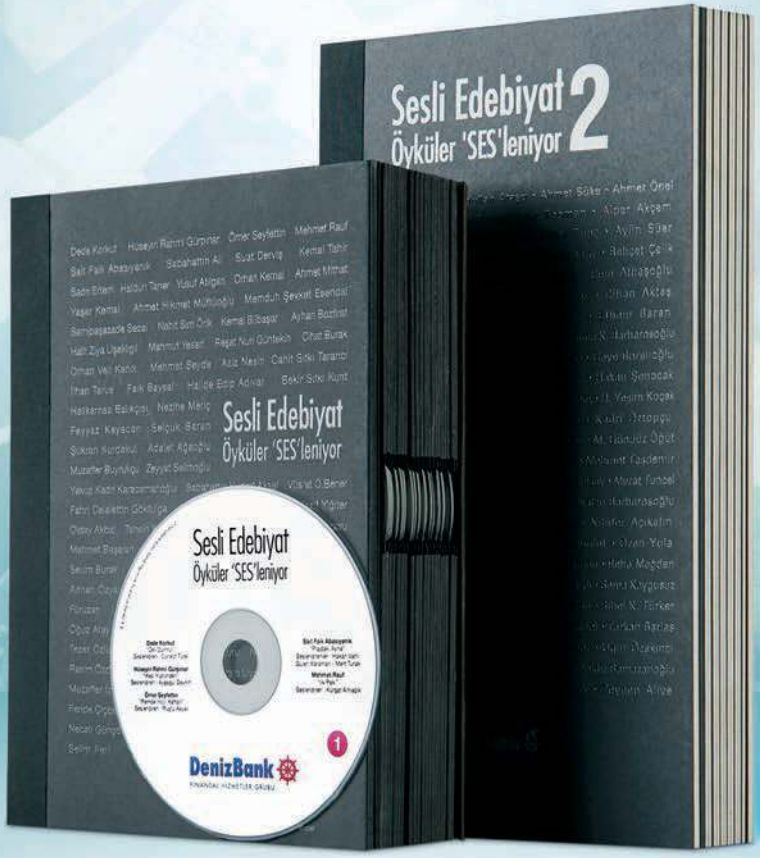
Henderson'un belki de bestelediği en önemli ve değerli eser *Freedome Come All Ye*. Dick Gaughan tarafından yorumlanan bu eser, bir dönem İskoç Milli Marşı olarak gündeme geldi. Her ne kadar bu müzik adamı İskoç yerel ezgilerine tutkuyla bağlı olup emek vermiş olsa da şu an neredeyse bilinmiyor. Toparladığı eserlerin ve kayıtların neredeyse hepsi bir üniversite deposunda kilitli olarak çürümeye bırakılmış durumda. Ne yazık ki İskoç halkı bunun farkında bile değil.

SESLİ EDEBİYAT ÖYKÜLER SESLENİYOR 1-2

Edebiyatımızdan sesler...

Türk öykücülüğüne emek veren 200 ünlü yazarımızın polisiyeden bilim-kurguya, gerilimden mizaha 200 farklı öyküsü, birçok ünlü tiyatro ve dublaj sanatçısının sesleriyle yeniden hayat buldu.

Bu eşsiz eserleri **DenizBank YouTube kanalı,** **www.oykulersesleniyor.com** ve **Spotify**'dan dinleyebilirsiniz.

DenizKültür

Satın almak veya detaylı bilgi için:
0212 348 99 62

ENBD

DenizBank

/DenizBank | www.denizbank.com | 0850 222 0 800

Joseph Joachim

Özgür ama Yalnız

Simge Eytemiz
zeynep.simge@gmail.com

9. yüzyılın en büyük kemancılarından biri olan Yahudi-Macar kökenli Joseph Joachim (1831-1907) keman eğitimine beş yaşında Budapeşte'de Stanislaw Serwaczyński ile başlar. Fakat keman tekniğini geliştirebilmek adına yaşadığı dönüm noktası, Joseph Boehm'un onu gönülsüzce de olsa öğrencisi olarak sınıfına kabul etmesi olur. Bu gönülsüzlüğün sebebi, Joachim'in pek iyi durumda olmayan sağ kol tekniğidir. Boehm'le çalışmalarına üç yıl boyunca Viyana Konservatuvarı'nda devam eden Joachim, bu süre zarfında mükemmel bir teknik ve derin bir müzik bilgisiyle donatılmış, küçük yaşta gelişkin bir müzik zevkine sahip olur. Oda müziğiyle tanışması ve Beethoven'ın yaylı dörtlülerine ilgi duyması da bu döneme rastlar.

1843 baharında Leipzig'e giden Joachim, o dönemde Almanya'da oldukça popüler olan Mendelssohn ve onun

ŞAHBAZ ÇAYLI

eğriçayır

ORGANİK ARI ÜRÜNLERİ

Arıları koruyalım!

Doğada ekolojik yaşamın sürdürülmesinde en önemli görevi üstlenen arılarımızı korumak, geleceğimizi korumaktır.

www.egricayir.com

facebook.com/egricayirbal

instagram.com/egricayirbali

Joachim'e göre, bir kemancının kendini mükemmelen ifade edebilmesi için mükemmel bir tekniğe sahip olması gereklidir.

oldukça geniş çevresindeki müzisyenlerle etkileşim halinde olmaktan büyük keyif alır, ünlü Gewandhaus konserlerinin de katkısıyla müzik kültürünü ve estetik algısını fazlasıyla geliştirme imkanı bulur. Aynı zamanda Moritz Hauptmann'la teori ve kompozisyon, Spohr'un en iyi öğrencilerinden Ferdinand David'le keman çalışmalarına devam eden Joachim, Alman ekolünün saf ve asil yapısını özümser.

1844 yılında Mendelssohn sponsorluğunda Londra'ya giderek, yine onun tarafından izleyicilere takdim edilen Joachim, Beethoven'ın Keman **Konçertosu'nu** seslendirerek olağanüstü bir başarıya imza atar. "Yaşayan en iyi Beethoven yorumcusu" gibi övgü dolu ifadelerle betimlenen Joachim'in, bu konserdeki icracılığının modern kemancılığın temel yapı taşını oluşturduğu söylenir. Bu sebeple, konserin gerçekleştiği 27 Mayıs 1844 günü kemancılık alanında yeni bir çağın başlangıcı olarak da kabul edilebilir.

Çocukluğunda fazlasıyla eleştirilip beğenilmeyen sağ kol tekniği, olgunluk döneminde icracılık adına en göze çarpan kalitelerinden biri hâline gelir. Arşe tekniğindeki ustalığını daha genel bir şekilde ifade etmek gerekirse, çok iyi bir şarkıcının nefes kontrolündeki ustalıkla büyük benzerlik gösterdiğini söyleyebiliriz. Sol el tekniğindeki rahatlığı da teknik olarak bir diğer artısı olur ve vibratoyu sadece renk vermek veya belirli pasajların ifadesini derinleştirmek için kullanmaya özen gösterir. Joachim'e göre, bir kemancının kendini mükemmelen ifade edebilmesi için mükemmel bir tekniğe sahip olması gereklidir.

1847 yılında Mendelssohn'un vefatının ardından Leipzig, Joachim'e eskisi kadar cazip gelmemeye başlar ve bunun da etkisiyle, Liszt'in Wiemar'da başkemancılık teklifini büyük bir mutlulukla kabul eder. Bu tarihten sonra ünü Avrupa'da iyice yayılır ve birçok öğrenci onunla çalışmak ister.

1849'da Weimar'da ve 1853'te Hannover'de başkemancılığın ardından tüm Avrupa'dan öğrencileri kendisine

Kushi / Alberto Saggia & Valerio Sommella

Kushi'yi incelemek için
QR kodu okutunuz.

TEPTA 30.yıl
AYDINLATMA

www.tepta.com

Nispetiye Mah. Aytar Cad. No: 24 Kat: 1-2-3 1. Levent - İstanbul / 0212 279 29 03

çeker. Joachim'in Hannover'de geçirdiği dönem en üretken bestecilik dönemi olarak bilinmektedir. Daha sonra ve kariyerinin geri kalanında Clara Schumann'la sıklıkla konserler verir. İkili, 1857'nin Ekim ve Kasım aylarında Dresden, Leipzig ve Münih turnesi gerçekleştirir. Ayrıca, 1866 yılından itibaren her yıl Londra'yı ziyaret eder, Louis Ries'le konserler verir ve İngiltere'de müzik zevkinin yayılmasına ve bu alanda halkın aydınlanmasına büyük katkı sağlar. 1868 yılında Berlin Hochschule für Ausübende Tonkunst'un müdürü olur ve burada iyi bir öğretmen olarak ün kazanır. 1869 yılında yıllardır tutkun olduğu alanda ciddi bir adım atarak, kendisinin yanı sıra Karl Halir (keman), Emmanuel Wirth (viyola) ve Robert Haussmann'dan (viyolonsel) oluşan Joachim Quartet'i kurar. Bu yaylı dörtlüsünü kurmaktaki amacı, yıllardır büyük bir tutkusu olan bu alana hizmet etmek ve daha çok eseri daha fazla dinleyiciye ulaştırabilmektir. Joachim Quartet özellikle geç dönem Beethoven'ın yaylı dörtlüleriyle büyük başarı yakalar. Küçük yaşlarından beri Beethoven'ın yaylı dörtlülerine büyük ilgi duyan Joachim için bu başarı şaşırtıcı değildir.

Joseph Joachim'den bahsederken Clara Schumann, Robert Schumann ve Johannes Brahms'la olan dostluğundan da bahsetmek gerekir.

Joseph Joachim'den bahsederken Clara Schumann, Robert Schumann ve Johannes Brahms'la olan dostluğundan da bahsetmek gerekir. Joachim, genç Brahms'ı 1853 yılında Clara ve Robert Schumann'la tanıştırır ve bu güzel dostluk uzun yıllar boyunca devam ederek, birçok eserin yaratım ve seslendirme sürecinde önemli rol oynar. Örneğin, Clara Schumann Op.22, *Keman ve Piyano için Üç Romans* adlı eserini Joachim'le arkadaşlığına adar ve eseri pek çok kez onunla birlikte seslendirir. Brahms da keman konçertosunu besteleme sürecinde Joachim'e danışır ve keman konçertosunu ona adar. Robert Schumann'ın Op.131, *Keman ve Orkestra için Do Majör Fantezi* adlı eseri de Joachim için bestelenen eserlerdendir. Joachim'in kendi eserlerinde de Brahms ve Schumann etkisini gözlemlemek mümkündür. Örneğin, onun ölçülü, saf ve icracının ustalığındansa müzikteki ifadeye verdiği öncelik Clara'nın eserlerinde de rastladığımız önemli bir ayrıntıdır. Ayrıca Op.11, Re Minör Keman Konçertosu'nda Brahms etkilerini gözlemlemek mümkündür.

Joseph'in hayat felsefesi olarak benimsediği "Frei aber einsam" (Özgür ama yalnız) mottosu ilham alınarak bestelenen *F-A-E Sonatı* ise yukarıda bahsi geçen sanatsal etkileşimin eşsiz örneklerindendir. Bu sonatın iki bölümü Robert Schumann, bir bölümü Albert Dietrich ve diğer bölümü ise Johannes Brahms tarafından bestelenmiştir. Joachim'in bu mottosunun ilk harflerine gönderme yapılması sebebiyle sonatın adının "F (Fa), A (La) ve E (Mi)" şeklinde olması tercih edilmiştir. Joachim bu eseri Clara Schumann'la ilk kez seslendirdiğinde, Clara ondan hangi bölümü kimin bestelediğini tahmin etmesini ister ve Joachim hepsini doğru tahmin eder!

1895 yılının sonunda Brahms ile Joachim, İsviçre'nin Zürih kentindeki yeni Tonhalle'nin açılışına katılır ve bundan iki yıl sonra Brahms hayatını kaybeder. 1899 Aralık ayında Meiningen'de Brahms'ın heykelinin açılış konuşmasını yapan da yine kadim dostu Joachim olur.

Joachim'in Romantik Dönem'deki etkisi elbette sadece Robert Schumann, Clara Schumann ve Johannes Brahms'la sınırlı kalmamıştır. Örneğin, Dvořák da keman konçertosunu Joachim'e adamış ve eserdeki keman soloları için yaptığı öneriler ve revizyonlar için ona her zaman minnet duyacağını belirtmiştir.

15 Ağustos 1907'de Berlin'de hayata veda eden Joachim, geçmişte birçok besteciye ilham verdiği gibi, günümüz sanatçılarını da etkilemektedir. Daniel Hope, *The Romantic Violinist: A Celebration of Joseph Joachim* adlı albümünü Joseph Joachim'e adamıştır.

Geleceğin Sigortacıları İçin

Dijital Sigortacılık Çözümleri

agito

Agito Software & Consulting Agito Yazılım Agito

www.agito.com.tr

Ölümünün 125. Yıldönümünde Clara Wieck Schumann

Günümüzün pedagogluğuyla da öne çıkan seçkin Fransız piyanistlerinden Claire Désert ile öğrencileriyle olan iletişiminin Covid-19 salgınında nasıl bir dönüşüme uğradığından yola çıkıp müzik alanındaki geçmişine doğru uzandık.

Aydın Büke
aydinbuke@gmail.com

"Sevgili Anneciğim,
Şimdiye kadar benim yazdığım bir şeyi okumamıştın, hâlâ çok iyi yazamadığım için sana ancak, seni sevindireceğini umduğum küçük bir mektup gönderiyorum. Sekizinci yaş günüm için sevgili Bertha'dan (evdeki yardımcı) ve sevgili babamdan hediyeler aldım. Sevgili babam harika bir elbise hediye etti, sevgili Bertha ise bir tane erikli pasta, bir tane yuvarlak pasta ve bir tane çok güzel örgü çanta hediye etti. Küçük bir topluluk eşliğinde senin de çaldığın, Mozart'ın Mi bemol Majör Konçerto'sunu (KV 271) çaldım. (…) Bayağı iyi gitti, hiç takılmadım; yalnızca kadansta yer alan bir kromatik gama, üç kez baştan başlamak zorunda kaldım. Hiç ürkmedim ama alkışlar beni biraz huzursuz etti. (…) İyi ol, anneanneme ve kardeşime selam söyle, belki sen de bana yazarsın.

Sana sadık kızın, Clara Wieck
Leipzig, 14 Eylül 1827

Not: Sevgili anneciğim, en yakın zamanda seni ziyaret edip seninle birlikte dört el piyano çalacağım. Bu arada bir sürü operayı çalıp, aynı zamanda söylüyorum; örneğin sahnede seyrettiğim *Oberon* ve *Sihirli Flüt* gibi. Sevgili babam, benim için Viyana'dan Bay Stein'a yeni bir piyano sipariş etti; Spohr'un şarkılarını hem çalıp hem söyleyebildiğim, aynı zamanda konserimde hiç yanlış yapmadığım için."

Sekiz yaşındaki Clara Wieck'in (1819-1896) kaleminden dökülen bu satırlar onun tüm yaşamının nasıl geçeceğini de haberler nitelikteydi. Piyano ve konserler her zaman öncelikli olacak, seyirci karşısında çalmak onu hiç ürkütmeyecek, babasının kendi için belirlediği programın dışına uzunca bir süre çıkmayacak ve beş yaşında ayrıldığı annesiyle ilişkisi önceleri yalnızca mektuplar ve kısa görüşmelerle sınırlı olacaktı.

Friedrich Wieck

13 Eylül 1819 günü Leipzig'de piyano öğretmeni ve satıcısı Friedrich Wieck'in (1785-1873) kızı olarak dünyaya gelmişti. Annesi Mariane Tromlitz Wieck (1797-1872) hem iyi bir piyanist hem de başarılı bir sopranoydu. Dönem, Avrupa'da burjuvazinin kök saldığı, toplum alışkanlıklarının yeniden şekillendiği, Napolyon savaşlarından

yorulan halkın ev yaşamının rahatlığına sığındığı yılları kapsıyordu. Piyanolar her evin vazgeçilmez mobilyaları arasına çoktan girmişti; Avrupa'nın dört bir yanında irili ufaklı pek çok çalgı imalathanesi gelen siparişleri karşılamaya uğraşıyordu.

Friedrich Wieck'in mağazası Leipzig'de piyano almak ya da bu çalgıyı öğrenmek isteyenlerin ilk başvurdukları adres konumundaydı. Ancak o, kendi çocuklarından birini herkesin gıpta edeceği bir piyanist olarak yetiştirmeyi aklına koymuştu, bu durumun öğrencileri ve müşterileri üzerinde olumlu bir etki yapacağını, piyano eğitimi konusundaki bilgisinin herkes tarafından kabul edileceğini düşünüyordu. Bu yüzden, Clara doğar doğmaz planlarını ona göre yapmaya başlamış, küçük kızın uzun süre konuşmaması onu çok endişelendirmiş, çocuğunun kulaklarında bir sorun olabileceği ihtimalini düşünmek bile istememişti. Sonunda çocuğun geç konuşmasının duymayla ilgili bir sorundan kaynaklanmadığı, seslere karşı çok duyarlı olduğu ortaya çıkmıştı. Karısıyla yaşadığı anlaşmazlıklar evliklerini sonlandırmalarına neden olmuş ancak Friedrich Wieck, kızı beş yaşına bastığı gün onu kusursuz bir piyanist olarak yetiştirmek için kolları sıvamış ve bunda da başarılı olmuştu.

Babasının Clara için belirlediği gündelik yaşamın önemli bölümünü piyano çalışmak oluşturuyordu. Bunun yanında okul eğitimini sürdürüyor, genel müzik bilgilerini öğrenmek için de yine babasıyla çalışıyordu. Her gün mutlaka birlikte yürüyüşe çıkıyorlar, çocuğun çalışmaktan yorulan zihnini doğada dinlendirmenin yollarını arıyorlardı. Ayrıca Leipzig'in hareketli müzik ortamını yakında takip edip konserleri ve operaları izlemekten de geri kalmıyorlardı. Friedrich Wieck'in bir süre sonra ikinci kez evlenmesi bu gündelik rutini değiştirmemiş, baba ve kız için piyano başında geçen saatler daima önceliğini korumuştu.

1830'lu yıllarla birlikte Clara Wieck, babasıyla Leipzig dışında konserlerine başlamış, piyano başına geçtiğinde dinleyenleri tam anlamıyla kendine hayran

Robert Schumann

bırakır olmuştu. Önce yakın kentlere gitmişler sonrasında Paris'e dek uzanmışlardı. Bu uzun yolculuk boyunca pek çok kentte konaklamışlar, Leipzig'le mektuplaşmayı sürdürmüşlerdi. Clara ve babasıyla sürekli haberleşenlerin başında, bir süredir Friedrich Wieck'den ders almakta olan Robert Schumann (1810-1856) geliyordu. Clara'dan dokuz yaş büyük olan Robert Schumann kısa zamanda küçük kızın gündelik yaşamının ayrılmaz bir parçası olmuş, engin hayal gücünün de yardımıyla ona masallar anlatmaya, dünyasını renklendirmeye başlamıştı. 11 Ocak 1832 günü Paris yolundaki Friedrich Wieck'e gönderdiği uzun mektubun sonuna Clara için şu satırları eklemişti:

"Sevgili Clara! Seni çok sık düşünüyorum ama asla bir ağabeyin kız kardeşini ya da bir dostun diğerini düşündüğü gibi değil, daha çok uzaktaki tapınağını düşünen gezgin bir hacı gibi. Senin yokluğunda ben Arabistan'a gittim, oradan senin için masallar topladım. (…) Beste yapıyor musun? Yapıyorsan, neler bestelediğini yaz bana. Bazen rüyalarımda müzik duyuyorum, senin bestelerini. (…) Kâğıdım bitti. Her şey biter ama dostluk asla bitmez. Her zaman Bayan Clara Wieck'in en samimi hayranı, R. Schumann."

Clara Wieck ve Robert Schumann arasındaki ilişki giderek boyut değiştirmiş 1835'e gelindiğinde birbirlerine âşık

olduklarını anlamışlardı. Ancak Friedrich Wieck'in, kızının aklı bir karış havada, besteci olmak için çaba harcayan, bir müzik dergisi çıkarmaya çabalayan, içinde iki farklı kişiliğin barındığına inanan, kelimenin tam anlamıyla bir romantik olan bu adama kapılıp tüm kariyerini ikinci plana atmasına göz yummaya hiç niyeti yoktu. Hemen görüşmelerini yasaklamış, kızının tüm dikkatini ve enerjisini konserlerine vermesini sağlamaya çalışmıştı.

Benzer durumlarda sıklıkla karşılaşıldığı gibi yasaklar bir sonuç vermemiş, Clara Wieck ve Schumann gizlice mektuplaşmayı ve haberleşmeyi sürdürmüş, Friedrich Wieck katı tutumunu bir türlü yumuşatmayınca da mahkeme kararıyla evlenme sürecini başlatmışlardı. Clara Avrupa'nın dört bir yanında konserler veriyor, adı giderek daha geniş çevrelerde duyuluyor, herkes onun piyano çalışından çok etkileniyordu. Viyana'da verdiği konserler bir anda kentin tek konuştuğu konu hâline gelmiş, pastanelerde "Torte à la Wieck" adı verilen pastalar yapılmaya başlamıştı. Dönemin ünlü şairi Franz Grilparzer, konserde dinlediği Beethoven'ın *Appassionata* sonatından öylesine etkilenmişti ki iki gün sonra gazetede *Clara Wieck ve Beethoven* başlıklı bir şiir yayınlamıştı.

Clara Wieck sanatsal yönden böylesine büyük başarılar yaşarken bir yandan bu sıkıntılı süreçte morali çok daha çabuk bozulan sevgilisini mektuplar yardımıyla avutmaya çalışıyordu. Bir keresinde Schumann, onun babasının zoruyla, hâli vakti yerinde başka biriyle evlenebileceğinden korktuğunu yazdığında ona şu yanıtı göndermişti:

"Çok hoşuma giden bir elmas gelse, hemen seni unutacağımı, ardından gazetede, 'Bayan Clara Wieck, Bay İnci Kolye ya da Bay Elmas Taç ile evlendi' haberini okuyacağını mı zannediyorsun? Şaka bir yana, ben elinden tutup okula götürür gibi evlenmek için mihraba götürülecek biri miyim? Hayır Robert! Sen bana 'çocuk' diye hitap ettiğinde hoşuma gidiyor ama beni çocuk olarak düşündüğünde sana yanıldığını söylerim. Bana tümüyle güven."

Sonunda tüm güçlükleri yenip 12 Eylül 1840 günü Clara Wieck ve Robert Schumann evlenmişler, genç kadın o tarihten sonra konserlerine Clara Schumann olarak devam etmişti. Evliliklerinin ilk yıllarında Schumann bir besteci olarak henüz tanınmadığı için evin tüm giderleri karısının verdiği konserlerle karşılanıyordu. Birbiri ardına gelen doğumlar Clara'nın turne programını hiç aksatmıyor, hamileliğinin son aylarına dek sahnede olmayı seviyordu. Kendini bildiği günden beri piyano başına geçtiğinde, tuşlarla buluştuğunda tüm dertlerini geride bırakıyor, kimi zaman sağlığı tam yerinde olmasa bile olağanüstü bir dinleti sunmayı başarıyordu.

Clara ve Robert Schumann çifti evliliklerinin ilk yıllarında Leipzig'de yaşadıktan sonra önce Dresden'e, ardından 1850'de Düsseldorf'a taşınmışlar, Robert Schumann bu kentte müzik yöneticiliği yapmaya başlamıştı. 1853 Sonbahar'ında ziyaretlerine gelen 20 yaşındaki Johannes Brahms (1833-1897) olağanüstü piyano çalışıyla her ikisini de çok etkilemişti. Bu ziyaretin üzerinden çok geçmeden, 1854 Şubat'ında Schumann, önceki yıllarda da zaman zaman etkisini gösteren zihinsel sıkıntılarının iyice artması sonucunda Ren Nehri'ne atlayarak yaşamına son vermek istemiş ancak kurtarılarak bir klinikte tedavi altına alınmış ve 1856 Temmuz'unda yaşama veda etmişti.

Kocasının ölümü Clara Schumann için büyük bir şok olsa da hemen toparlanmış, konserlerini eski temposunda sürdürmeye, kendinin ve çocuklarının geçimini önceki yıllarda olduğu gibi piyano çalışıyla sağlamaya devam etmişti. En büyük desteği her zaman Brahms'dan görmüş, müzik tarihçileri günümüze dek aralarındaki ilişkinin boyutunun ne olduğunu tartışmaya devam etmiştir. Clara Schumann, yaşamının sonlarına doğru çocuklarına hitaben kaleme aldığı bir mektupta Brahms'la olan ilişkisi hakkında şunları yazmıştı:

"Size rahatlıkla söyleyebilirim ki sevgili

Franz Liszt

çocuklarım, hiçbir dostumu Johannes'i sevdiğim gibi, müthiş bir ruh uyumuyla sevmedim. Ona karşı duygularımda abartılı bir kibir olmadı. (…) Sakın sevgi ve dostluğuma karşı kin besleyen, ilişkimize iftiralar atan, dar görüşlü ve kıskanç kafaların sözlerine kulak vermeyin. Onlar böyle bir ilişkiyi isteseler de anlayamazlar, anlamaktan acizdirler."

Clara Schumann yaşadığı dönemde sıklıkla Franz Liszt (1811-1886) ile karşılaştırılmıştı. Liszt'i ilk kez dinlediği 1838'de günlüğüne "Onun parlak çalışını duyduktan sonra kendimi öğrenci gibi hissediyorum" diye yazmış, sonraki yıllarda kimi zaman onunla aynı sahneyi paylaşmış, teknik yeteneğini daima takdir etmekle birlikte müziğe yaklaşımını çoğu kez yüzeysel bulmuştu. 1841'de Leipzig'de birlikte verdikleri bir konser sonrasında günlüğüne şunları yazmıştı: "Liszt dilediği gibi çalabilir, çalışında her zaman ruh var ama besteleri için insan tatsız diyebilir. (…) Besteci olarak neredeyse ondan nefret ediyorum. Ama yorumcu olarak beni büyük şaşkınlık içinde bıraktı."

Aynı zamanda besteleri de bulunan Clara Schumann, yaşı ilerledikçe konserlerinin sayısını biraz azaltsa da ölümünden beş yıl öncesine, 1891'e dek sahneye çıkmayı ve her defasında kendini dinleyenleri büyülemeyi başarmıştı. 20 Mayıs 1896 günü 77 yaşında Frankfurt'ta yaşama veda etmiş, birlikte olabilmek için yıllar boyu mücadele ettiği eşi Robert Schumann'ın Bonn'daki mezarında, onun yanında toprağa verilmişti. 9 Ocak 1853 günü, çeşitli sağlık sorunları nedeniyle istediği gibi piyano çalışamadığı bir sürenin sonrasında, tuşlarla yeniden buluştuğunda günlüğüne yazdığı şu satırlar, onun müzikle ve çok sevdiği çalgısıyla ilişkisini çok iyi yansıtmaktadır:

"Bugün sonunda tekrar çalışmaya başladım. Böyle düzenli çalışabildiğim zaman bunu tüm organlarımda hissedebiliyorum. Bambaşka bir ruh hâline bürünüyorum, her şey daha kolay ve rahat gelmeye başlıyor. Müzik, yaşantımın önemli bir parçası, o olmadığında vücudumun ve aklımın kıvraklığı kaybolmuş gibi geliyor."

Clara Wieck ve Beethoven
Fa Minör Sonat

Usta bir büyücü, dünyadan yorgun
Kapatıp sihrini öfkeli, kızgın
Yedi kat kilitli, sımsıkı mahfazaya
Attı anahtarını denize - ve bu hayattan
çıkıp gitti.
Zavallı insanlar, çok uğraştılar,
Ama nafile! O zorlu kilidi açmaz
hiçbir anahtar
Sihir de uyumakta ustası gibi.

Deniz kenarında oynarken bir çoban kızı
İzliyor bir yandan bu hırslı, teklifsiz avı
Dalgın, ama sevimli, öylesine
Bırakıp beyaz parmaklarını akıntıya,
Dokundu ve çekip çıkardı sudan: İşte anahtar!

Sıçradı birden, kalbi yerinden çıkacak gibi
Göz kırpıyor mahfaza sanki karşıdan,
Anahtar tamam, kapak açıldı. Ruhlar,
Yükselip alçalıyor karşısında el pençe divan
O nazik ve masum küçük efendinin
Suda oynar gibi beyaz parmakları.

Franz Grillparzer'in Şiiri
(Türkçe Çeviri: Asuman Karakaya)

NOT: Metin içinde geçen alıntıların tümü Aydın Büke'nin *Romantizmin Işığı Clara* (Can Yayınları) adlı kitabındandır.

arnica
YENİ
Mint Serisi ile
Evinize Şık Dokunuşlar
MİNT
MUTLU BİR BAŞLANGICA DOĞRU
3 yıl garanti
facebook.com/Arnica.Senur
twitter.com/ArnicaEvAletler
instagram.com/ArnicaEvAletleri

FLORESTAN VE EUSEBIUS
Can Çakmur
can.cakmur@andante.com.tr

Clara Schumann'ın Okulu

18. yüzyılın ikinci yarısı ve sonraki yüzyılın tümü boyunca etkili olmuş, büyük eserlerin özellikle birinci bölümlerinin üzerine oturduğu bir şablon olan 'sonat allegrosu' formu ve bu form üzerinde yapılan analizlerin dinleyiciler hatta yorumcular açısından yol gösterici olduğunu söyleyebilir miyiz?

Bu yazıda, Clara Schumann'ın çalışmalarının belki de daha az bilinen bir yönüne, kurduğu piyano ekolüne değinmek istiyorum. Daha az bilinmesi etkisiz olduğu anlamına gelmiyor. Hatta, Clara Schumann'ın günümüzün müzik anlayışını çok önceden öngördüğünü ifade etmek yanlış olmayacaktır. Ne yazık ki Clara Schumann'ın öğrencilerinin günümüze ulaşan ses kayıtlarının sayısı çok az. Var olan sınırlı sayıdaki örnek ise, bu öğrencilerin çok ileri yaşlarda, yaşamlarının sonuna doğru yaptıkları kayıtlar. O yüzden Clara Schumann'ın öğretilerini daha doğru anlayabilmek için öğrencilerinin yazdıklarına, yapılmış röportajlarına ve o dönemin diğer müzisyenlerinin yorumlarına yönelmek durumundayız.

Clara Schumann, Franz Liszt ve Richard Wagner'in en önemli temsilcileri olduğu Yeni Alman Okulu'na karşı gelişen cephenin en etkin ve önemli kişiliklerinden biriydi. Bu ekol, esere sadakat (Werktreue), sahnede ciddi ve abartısız bir görüntü sunmak gibi amaçlar üzerine inşa ediliyordu. Clara Schumann'ın bu ideallere sadakati güçlendikçe, kariyerinin başlarında sıklıkla çaldığı salon eserlerini, opera fantezilerini ve varyasyonları repertuvarından çıkarmaya başlamıştı. Müzik, bu yeni öğretiye göre, içten gelmeli ve yorumcunun bütün varlığını kaplamalıdır. Gerçek müzikalite her türlü efekt ve benzetmeden (mimesis) arınmalı, kendisini kutsal bir düzeyde kurmalıdır. Bu bakımdan bir konser, aynı zamanda ruhani bir tecrübe olmalı, Yeni Alman Okulu'nun temsilcilerinin inançlarının aksine, yorumcunun kendisini ortaya koyduğu bir ortam hâline gelmemelidir. Lydia Goehr, 1994'de yazdığı *Müzik Eserlerinin Hayali Müzesi* adlı önemli eserinde bu müzikal tecrübeyi "müzikal müze" benzetmesiyle tanımlamıştır.

Clara Schumann'ın, kayıtları günümüze ulaşmış öğrencileri olan Adeline de Lara, Fanny Davies ve Carl Friedberg'in, bu idealler çerçevesinde duygusal olarak incelikli ama aşırı tutkulara kapılarını kapayan bir yaklaşıma sahip oldukları söylenebilir. Seçtikleri tempolar ne çok yavaş ne de çok hızlıdır. Schumann'ın öğrencileri arasında bir tek Ilona Eibenschütz bu anlamda zincirlerini kırmış ve tutkularını serbest bırakmıştır. Bu nedenle Clara Schumann, Johannes Brahms'a *Eibenschütz*'ün çalışıyla ilgili duyduğu memnuniyetsizliğini dile getirmiştir.

Franz Liszt ise her açıdan Clara Schumann'ın zıddıydı. Ancak, Liszt'in öğrencilerinin uzunca bir süre müzikal performans ve konser ortamındaki hâkimiyetinin temel bir nedeni, repertuvar seçimlerinde ayrımcı olmamaları, sadece kendi okullarının temsilcilerinin değil aynı zamanda "karşı cephenin" de eserlerini programlarına dahil etmelerindeydi. Ancak, İkinci Dünya Savaşı'nın bitişiyle beraber yazılı metne sadakat fikrinin tekrar yükselişi ve "objektif bir müzikaliteye" değer veren müzik yarışmalarının ortaya çıkışıyla ekoller arasındaki bu tarihsel savaşı büyük ölçüde ismi çok geçmese de Clara Schumann ekolünün kazandığını söylemek mümkün. Örneğin, Alfred Brendel

veya Andras Schiff'in, yorumcunun eseri duyulabilir seslere "tercüme eden" yalın bir görev üstlenmesi gerektiğini öne süren anlayışlarını bu bağlamda değerlendirmek anlamlı olacaktır.

Hiçbir fikir kendisinden önce gelenlerden bağımsız gelişemeyeceği gibi, müzikal performansın tarihinin de birbirinden bağımsız akımlarla ilerlemiş olduğunu düşünmek mümkün değildir. Özellikle bugünden doğru bakıldığında kabaca Clara Schumann ve Franz Liszt'in okulları olarak ayırabileceğimiz akımların geçerliliklerini tartışmaya açmanın anlamlı olmayacağı aşikardır. Zira, sanatsal tartışmaların toplumdaki yeri 21. Yüzyıl'da tamamen farklı bir şekil almış durumda. Clara Schumann'ın muhafazakarlığının, bir başka anlatımla, koruduğu sanata bir keşiş gibi bağlı olma ilkesinin, günümüzde bilinçli bir başkaldırı hâline geldiğinden söz edebiliriz. Sanat müziğinin popüler bir üst sınıf eğlence aracı hâline gelmesiyle Liszt'in "teatral" ifadesi arasında bir bağ kurmak imkânsız olsa dahi, ciddiyetle ve insanın kendisinden daha yüce gördüğü ideallere bağlı kalarak yapılan müzikle Clara Schumann'ın öğretilerini bir araya getirmek hiç de zor değil.

Clara Schumann'ın günümüzün müzik anlayışını çok önceden öngördüğünü ifade etmek yanlış olmayacaktır.

Besteciliğinin ve yorumculuğunun ötesinde, Clara Schumann'ın günümüze bıraktığı en önemli miras bu çok yönlü ve derinlikli sanatsal savaşın hâlen yaşayan bir cephesi olabilir. Schumann için de Liszt için de veya Joachim için de geçerli olan şey, tutumlarının sadece onların müzikal performansa yaklaşımlarını değil, bütün benliklerini belirlediğiydi. Bu açıdan bakıldığında modern çağın çocukları olarak bizim esaretimizi tescilleyen şey, nasıl yaşayacağımız konusundaki seçeneklerimizi çoğaltmadaki acizliğimiz. Belki de düşünürlerin sıklıkla dile getirdiği "klasik müziğin ölümü", klasik müziğin artık dinlenmemesi ya da az dinlenmesini değil, artık insan yaşamına müdahale edemeyecek denli geçmişe ait olma durumunu betimlemektedir.

Uğrunda tutkuyla mücadele ettiği sanatsal tartışmanın tekrar alevlenmesi umuduyla, ölümünün 125. yılında Clara Schumann'ı anıyorum.

Claire Désert'le Robert ve Clara Schumann Üzerine

Çağımızın seçkin Fransız piyanistlerinden Claire Désert'le, Clara Schumann'ın müzik tarihindeki yeri, Robert Schumann üzerindeki etkileri ve dönemin diğer bestecileriyle olan ilişkileri üzerine sohbet ettik.

Can Erkekli

Bu ay 125. ölüm yıl dönümü olan Clara Schumann'ın müzik tarihindeki ve klasik repertuvardaki yerini nasıl değerlendiriyorsunuz?

Clara Schumann bence çok modern bir kadın. Besteci, zamanının belki de en iyi piyanistlerinden biri, bunun yanında sekiz çocuk annesi. Avrupa'da, Rusya'da, pek çok ülkede konser turneleri yapmış. Dönemin de normları gereği, Robert Schumann'ın bakış açısı kesinlikle muhafazakar bir yapıdaymış. Yani Clara bir kadın olduğu için çocuklarıyla ve evle ilgilenmeli vs. Ancak bununla beraber geçimlerini de Clara'nın kazancıyla sağlıyorlarmış. Fakat Clara, bu yoğun hayat içerisinde bestecilik yeteneğini istediği kadar geliştirecek fırsatı bulamamış. Aslında bu durumda kendi payı da yok değil; mektuplarından birinde "Benim işim evimle, ailemle ilgilenmek; bestecilik yapmak değil" gibi bir cümle kullandığını anımsıyorum. Ama tabii o dönemin yaklaşımı böyleymiş. Uzun bir hayatı olmuş, yanılmıyorsam 77 yıl yaşamış ve ancak hayatının son dönemlerinde besteciliğe daha fazla ağırlık verme fırsatı olmuş. Bu yıllarda aynı zamanda öğretmenlik de yapmış. Bütün bunlara rağmen çok önemli eserler bırakmış. Konçertolar yazmış. Pek çok oda müziği eseri yazmış; meşhur piyano triosu, romansları… Solo piyano için de kesinlikle mühim eserler yazmış. Fakat bence, Robert Schumann'ın zorlayıcı kişiliği ve dehası da Clara'nın besteciliğine ket vurmuş olabilir. Sonuçta Robert Schumann ne kadar muhteşem bir besteci olsa da çok büyük psikolojik problemleri olan bir insanmış. Bütün bunların yanında Clara'nın bir kadın olarak hayatını, o dönem için gerçekten takdire şayan buluyorum. Nitekim gerek besteciliği gerek piyanistliğiyle Liszt, Mendelssohn, Brahms, Joachim gibi isimlerin takdirini toplamış, çok önemli bir müzisyen.

Robert Schumann'ın sizin için özel bir yeri olduğunu tahmin ediyorum. Schumann'ı algılayışınızda ve icranızda oldukça hassassınız. Onun pek çok eserini seslendiriyorsunuz. Robert Schumann sizin için ne ifade ediyor?

Robert Schumann'a olan düşkünlüğüm

gençlik yıllarımdan beri devam ediyor, nedenini hâlâ tam olarak bilmiyorum. Bazen nedenini bilmediğin hâlde bir besteciyle özel bir yakınlık kurarsın, bendeki de o durum galiba. Schumann'ın müzikal dili bana gerçekten hitap ediyor. İçerisinde hem kırılganlığı hem gizemi bir arada barındırıyor. Çoğu zaman bir yardım çığlığı niteliğinde. Onun karşısında yorumcu olarak senin de kendini açman gerekiyor, ama her zaman belirli sınırlar içinde…Çok farklı bir duyarlılığı var Schumann'ın ve bana her zaman çok özel geldi. Önümüzdeki Mayıs veya Haziran ayında yeni bir Schumann kaydım çıkacak. İçinde Senfonik Etüdler, Poshtume Etüdler, Geistervariationen ve Beethoven'ın bir teması üzerine çeşitlemeleri yer alıyor. Doğal olarak Schumann benim için artık bir yoldaş oldu. Tabii ki sadece Schumann çalmıyorum ama onun müziği bana kendimi hep iyi hissettirdi.

Clara ve Robert birbirlerinden müzikal anlamda nasıl etkilemişler?

Clara'nın Robert'ten ne denli etkilendiğini yeteri kadar bilmiyorum açıkçası. Fakat benim düşüncem, Clara'nın Robert'in besteciliği üzerinde çok mühim ve bariz bir etkisi olmadığı yönünde. Clara'nın temelde Robert için bir ilham perisi konumunda olduğunu düşünüyorum. Özellikle Robert Schumann'ın 20-30 yaşı arası, besteciliğinin ilk 10 yılına denk düşen dönemde çok etkilemiş Clara Robert'i. Neredeyse bütün büyük eserlerini o dönemde yazmış ve piyano için yazdığı çoğu eseri de Clara'ya ithaf etmiş. Bütün enerjisini ve ilhamını Clara üzerinde yoğunlaştırmış, adeta bir sanat tanrıçası olarak görüyormuş onu. Kuşkusuz besteciliğini çok etkilemiş Clara. Ama sadece ilham anlamında. Direkt olarak Robert'in müziğinde bir etkisi olduğunu, besteciliğini yönlendiren, şunu yap şunu yapma diyen bir durumunun olduğunu düşünmüyorum. Clara onun için çok önemli bir ilham kaynağı. Büyük ihtimalle Clara olmasaydı, Robert bu muazzam eserleri yaratacak güdüyü bulamazdı.

Besteci kimliğine ek olarak Clara aynı zamanda dönemin çok başarılı ve popüler piyanistlerinden biri. Bir icracı olarak Clara, Robert'in eserlerine nasıl yaklaşıyordu?

Bildiğimiz kadarıyla Robert Schumann, Clara'nın onun "en iyi yorumcusu" olduğunu düşünüyordu. Bunun haricinde Clara'nın piyanistliği hakkında günümüze ulaşan pek çok tanıklık var, gençlik yılları da dahil olmak üzere. Zira ilk konserini çok genç yaşta vermiş, sanırım sekiz yaşında. Günümüze ulaşan her eleştiri yazısında ve geri dönüşlerde piyanistliğine dair övgülere rastlıyoruz. Gerçekten dünya çapında kendinden bir yorumcu, bir piyanist olarak söz ettirmiş o dönemde. Liszt'in ayrıca, onun piyano için yazdığı bazı eserlerini de çok beğendiğini biliyoruz. Ancak bir besteci olarak uzun yıllar boyunca unutulduğunu söylemek yanlış olmaz. 1970'li yıllardan beri Clara'nın eserleri yeniden keşfedilmeye, daha sık çalınmaya başlandı. Bunda, son dönemde kadın bestecilere duyulan ilginin artmasının da etkisi var tabii. Ancak Clara'nın, Robert Schumann'ın bazı eserlerini çalmaktan zevk aldığı kadar bazı eserlerini de çalmayı tercih etmediğini de söylemem gerekir. Mesela Robert Schumann'ın meşhur Op.17 Do Majör Fantezi'sini pek fazla icra etmemiş Clara. Halbuki bu eser Clara'ya en büyük ilan-ı aşkı olarak bilinir. Veyahut Do Majör tonalitesinin alfabetik adlandırma da "C" harfine gelişinin bile Clara için düşünüldüğü söylenir. Schumann'ın müziğinde böyle enigmatik durumlara sıkça rastlanır zaten. Mesela Brahms'ta yoktur böyle enigmalar, gizli mesajlar. Aslında Clara'nın bu fanteziyi pek sevmemesinin kıskançlıkla da ilgili olduğu rivayet edilir. Robert Schumann en başta bu eseri Franz Liszt'e ithaf etmiş. Keza Liszt de ünlü Si Minör Sonat'ı Schumann'a ithaf etmiş. Liszt bu Fantezi'yi ilk defa Robert Schumann'a seslendirdiğinde, Clara'nın Liszt'i kıskandığı söylenir. Doğru mu, değil mi kesin olarak bilmiyoruz tabii.

Clara ve Robert'in bestecilik üsluplarında büyük ölçüde farklılıklar olduğunu söyleyebilir miyiz? Örneğin, ikisinin de piyano için yazdığı ve hatta aynı tonalitede (La Minör), olan konçertolarını ele aldığımızda birbirlerinden oldukça farklı bir müzikal dille yazıldıklarını görüyoruz. Bu farklılığı nasıl açıklayabiliriz?

Gerçekten oldukça farklı iki üslup söz konusu. Konçerto açısından çok düşünmemiştim ama mesela, solo piyano eserleri açısından Clara ve Mendelssohn arasında bir benzerlik kurmak mümkün bence. Keza romanslarda da -piyanonun keman veya klarnete eşlik ettiği iki versiyon mevcuttur- bu benzerlikten söz edilebilir. Robert'in müziğinde her zaman beklenmedik, daha özgün, deha ürünü bir oluşum söz konusu. Her eserinde, daha öncekilerde duymadığımız ve fark yaratan bir şeyler sunuyor. Clara'da bu pek söz konusu değil. Onun müziğinde bazen Brahms'la, bazen Mendelssohn'la, hatta bazen Robert'le benzerlik kurmak mümkün. Bence Clara kendine özgün bir stil oluşturamamış ve çevresinden büyük ölçüde etkilenmiş. Bunun yanında Robert'in her eseri ona dair, özgün bir iz taşıyor.

Clara Schumann'ın Bach'a dair iyi düzeyde bir bilgi birikimi ve ilgiye sahip olduğunu biliyoruz. Hatta Bach'ın temaları üzerine üç tane füg bestelemiş. Bunun haricinde Clara'nın müziğinin Bach'tan etkilendiğini söyleyebilir miyiz? Bunun yanı sıra Clara Schumann, Bach'la özdeşleşen Leipzig'de doğmuş, bir dönem bu şehirde yaşamış ve kültürel anlamda Leipzig'den oldukça beslenmiş. Sizce

bu onun müziğine yansımış mıdır?
Robert'in de Clara'nın de Bach'a büyük hayranlık duyduğunu, Bach üzerine yoğun bir şekilde çalıştıklarını biliyoruz. Bach'ın polifonisi her ikisini de oldukça etkilemiş. Clara'nın eserlerini dinlediğinde, çok büyük bir müzik kültür anında hissediliyor. Bunun sebeplerinden biri de kuşkusuz babası Friedrich Wieck'in formasyonundan gelmesi. Bu bilgi birikimi şüphesiz ki önemli bir bakış açısı katmış Clara'ya. Leipzig'de yaşadıkları dönemde Robert ve Clara, Mendelssohn'la çok yakın ilişki içindelermiş. Clara'nın polifoniye yaklaşımı; Mendelssohn ve Robert Schumann'a dair izler de taşımaktadır bence. Eşlik partisinin oluşturulması, transparan yapı… Robert'e göre daha az maceracı bir tarzı var yine de. Clara'nın müziğinde aldığı bu yetkin formasyonun, Bach'ın, aynı dönemde yaşadığı müzisyenlerin; genellemek gerekirse sahip olduğu bu geniş müzik kültürünün etkileri bariz şekilde görünüyor.

Brahms'ın 1865'te ilk olarak ünlü Fa Minör Piyano Beşlisi'ni bestelediğini biliyoruz. Yanılmıyorsam, en başta bu eseri çok beğenmemiş ve eseri iki piyano için sonat şeklinde yeniden düzenlemiş. Ancak bu versiyon, o dönemdeki müzik çevreleri tarafından beğenilmemiş. Bunun üzerine Clara Schumann'ın desteği ve teşvikiyle eseri orijinal hâli olan beşli için yeniden düzenlemiş. Bu iki eser hakkındaki görüşleriniz nelerdir? Clara Schumann'ın, Brahms ve eserleri üzerinde nasıl bir etkisi olmuş olabilir?
Aslında bu eserin ilk versiyonuna ait el yazmaları günümüze ulaşmamış, kaybolmuş. Brahms, bu eseri ilk olarak bir yaylı çalgılar beşlisi olarak bestelemiş. Yakın dönemde bir besteci, eseri yaylı çalgılar beşlisi olarak yeniden kaleme almayı denedi. Bu eserin, bahsettiğin iki piyano için olan versiyonu -çok sevdiğim bir eserdir- bir transkripsiyon hissi vermez dinleyene, gerçekten iki piyano için yazılan mühim eserlerden biridir. İki piyano için sonatı da, piyano beşlisini de pek çok kez çaldım. Her şeye rağmen piyano beşlisini kesinlikle çok daha dengeli, çok daha zengin buluyorum. Yine de iki piyano için sonat da çok çarpıcı ve çalmaktan çok keyif aldığım bir eser. Haklısın, Clara bu eser hakkında Brahms'a geri bildirimlerde bulunmuş. Brahms ve Clara'nın ilişkisi de bilinenin aksine bir muamma konumunda. Brahms mektuplarını yaktığı için maalesef meseleyi tam olarak asla bilemeyeceğiz. Ancak ilk zamanlarda Robert ve Brahms arasında da gerçek bir "coup de foudre" (yıldırım aşkı) olduğunu söylemek yanlış olmaz. Brahms'ı çok yüceltir, önemsermiş Robert Schumann. Üstelik Brahms da oldukça yakışıklıymış. Tabii bu o dönemle de ilgili olabilir. Ancak Robert Schumann'ın Brahms hakkında söylediklerine baktığımızda neredeyse aşk sözcükleri kullandığını görebiliriz. Çok gerçek, insani, hayranlık sonucu bir sevda…Robert Schumann'ın 1856'da ölmesi üzerine Clara ve Brahms'ın daha yakın ilişki içinde oldukları doğru. Ama ne tür bir yakınlıkta olduğu hiçbir zaman tam anlamıyla bilinemedi. Robert, Clara ve Brahms triosunda üçünün de birbirine yoğun ve karmaşık hisler, derin bir hayranlık ve sevgi beslediğini söylemek yanlış olmaz. Ama hikâyelerin rivayet kısımları hiçbir zaman tam anlamıyla bilinemeyecek. Bunun yanında kesin olarak bildiğimiz, Brahms'ın Clara'ya her zaman destek olduğudur.

Yaşadığı dönemde Clara Schumann kadar etkili olup daha az bilinen kadın müzisyenler olduğunu düşünüyor musunuz? Bunun sebebi ne olabilir? Clara şanslı mıydı yoksa farklı mıydı?
O dönem için kadın olmak fazlasıyla komplike bir durummuş. Bir kadının besteci olması, yazar olması gerçekten pek de kolay değilmiş. Clara, müzik sevdalısı ve donanımlı bir baba tarafından yetiştirildiği için şanslı. Babası Friedrich Wieck, dönemin önemli piyano pedagoglarından ve kızı konusunda çok hırslı bir insan. Clara'yı

küçüklüğünden itibaren müzisyen olacağı idealiyle yetiştirmiş. Clara'nın müzisyen olmak için ailesini karşısına alması, çatışma yaşaması gerekmemiş. Aksine, babası aşırı bir destek sağlamış kızına. Bunun yanında zor bir tamperamana sahip olduğu aşikar. Robert Schumann'la ilişkileri de zorlayıcı bir unsur; çünkü Robert Schumann çok erken yaşta akıl hastalığına yakalanmış. Zaten 20 yaşından itibaren depresif duygu durumları boy göstermeye başlamış. Tabii depresif, delilik ve dahilik arasında gidip gelen, sürekli acı çeken biriyle evli olmak… Bütün bunları düşününce Clara'nın çok güçlü bir kişiliği olduğuna inanıyorum. Bunlara rağmen bir solist olarak sürdürdüğü kariyeri, konserleri, gittiği turneler gerçekten, hele ki o dönem için, hayranlık verici. Kuşkusuz o yıllarda Rusya'ya turne yapmaya gitmekle bugün gitmek çok farklı. Belirli şanslara sahip olsa da yeteneğinin yanında sahip olduğu tamperamanı ve güçlü kişiliğiyle gerçekten alışılagelmişin dışında biri Clara Schumann. Zaten fotoğraflarından bile bu anlaşılıyor. Müziğinde de bu güçlü kişiliğine dair izler bulmak mümkün. Geniş aralıkları ve akorları sıkça kullanırmış, çok büyük elleri varmış zaten. Müziğinden de anlıyorsun yani Clara'nın pek de öyle kırılgan bir insan olmadığını. Bütün bunları göz önünde bulundurduğumuzda Clara gerçekten çok güçlü bir kadınmış. Zaten o dönemde de kesinlikle öyle olmak gerekiyormuş.

Clara gerçekten çok güçlü bir kadınmış. Zaten o dönemde de kesinlikle öyle olmak gerekiyormuş.

Bu güzel söyleşi için size çok teşekkür ederim. Sağlıklı, mutlu, güzel günler dilerim.

Rica ederim. Sevgi dolu güzel, sağlıklı günlere…

BORUSAN KLASİK

Bir **Karnaval** radyosudur

BORUSAN KLASİK'TE HAZİRAN

AYIN BESTECİSİ
Aaron Copland

AYIN YORUMCUSU
Ayşegül Sarıca

HAFTA SONU TEMALARI
Cumartesi 12.00-14.00 ve 18.00-20.00; Pazar 12.00-13.00 ve 18.00-20.00
5-6 HAZİRAN Ayşegül Sarıca ve Piyanistlerimiz
12-13 HAZİRAN Aaron Copland
19-20 HAZİRAN Dünya Müzik Günü
26-27 HAZİRAN Yaz Düşleri

GENÇ KLASİK
Orhan Veli Özbayrak ile "Türkiye'nin Bestecileri" Pazartesi 23.00
Emre Engin ile "Mutlu Adalarda" Çarşamba 22.00 ve Cumartesi 14.00
Beste Su Bayramoğlu ile "Perdedeki Notalar" Perşembe 23.00
Emre Ünlenen ile "Gitarın Ustaları" Cuma 11.00 ve Pazar 20.00
Doğa Altınok ile "Viyana Mektupları" Cuma 13.00 ve Cumartesi 22.00

"RADYONUN KLASİK USTALARI"
Pazartesi: Zerhan Gökpınar "Notaların Dili" 10.00 ve 20.00
Pazartesi: Füsun Özgüç "Kuğunun Şarkısı" 14.00 ve Salı, Çarşamba, Perşembe 14.00
Pazartesi: Ali Pınar "Alafranga" 22.00
Salı: Gaye Çağlayan ve Cem Küçümen "Birlikte" 10.00 ve 20.00
Çarşamba: Gaye Çağlayan "Müzik Mutfağı Tadımlık" 10.00 ve 22.00
Perşembe: Gaye Çağlayan ve Burçin Büke "Gurme Müzik" 10.00 ve 20.00
Perşembe: Aydın Büke "Yeni Kayıtlar" 12.00 ve 22.00
Cuma: Serla Balkarlı "Müzik Masası" 10.00 ve Pazar 15.00
Cumartesi: Meliha Doğuduyal "Müzikten Söze" 23.00 ve Pazar 14.00
Pazar: Cem Küçümen "Gitarcılar Kulübü" 13.00 ve Salı 22.00

BORUSAN KLASİK'te: BİFO konserleri devam ediyor:
24 Haziran 2021 Perşembe Şef: Garrett Keast
ayrıca Borusan Müzik Evi programları her Cuma saat 23.00'te!
Borusan Klasik, sesleri ve renkleri hiç bitmeyen radyo...

karnaval

www.karnaval.com/borusanklasik
facebook.com/borusanklasik
twitter.com/borusanklasik

Tomaso Albinoni

20. Yüzyılda Tek Bir Eserle Ünlenmiş Bir Venedikli

Bu yılın 8 Haziran'ında Barok dönemin ünlü bestecilerinden Tomaso Albinoni'yi doğumunun 350. yılında anıyoruz.

Ayşe Öktem
ayse30@gmail.com

Tomaso Albinoni, ticaretle uğraşan varlıklı bir ailenin ikinci çocuğu olarak 1751 yılında Venedik'te dünyaya gelir. Ailenin varlığı sayesinde ekonomik olarak sıkıntı yaşamadığından ve babasının işiyle de ilgilenmediğinden, kendini müziğe adar. Keman ve şan eğitimi alır. Zaman içinde tanınmış bir şancı ve iyi bir kemancı olur. Lâkin kimsenin hizmetine girmez. Oysa o dönemde akademik veya dinsel bir kurumun, ya da bir soylunun koruması altına girmek alışılagelen bir durumdur. Bağımsız kalmayı seçer. Bu nedenle de olsa gerek, Venedik'te profesyonel müzisyenlerin loncasına kaydolmaz, böylece de izleyici karşısında çalma olanağından yoksun kalır. Aslında Albinoni seyirci önünde veya para karşılığında çalmayı hiç sevmez, böylece müzikle tek bağlantısı beste yapmak olur.

Yaşadığı dönemle ilgili olarak elde hayli ayrıntılı bilge ve belge mevcuttur. Buna karşılık, Albinoni'nin hayatı hakkında çok az şey bilinmektedir. Yaşamının büyük bölümü Venedik'te geçmiştir. 1694 yılında Kardinal Pietro Ottobani'ye ithaf ettiği ilk yapıtı, İki Keman, Viyolonsel ve Sürekli Bas için 12 Üçlü Sonat (Op.1) yayınlanır. Aynı yıl ilk operası, *Palmira Kraliçesi Zenobia*, Venedik'te dönemin ünlü tiyatrolarından Aziz Giovanni ve Paolo Tiyatrosu'nda sergilenir. Bu, 1740 yılına kadar kesintiye uğramadan sürecek, farklı türlerde çok sayıda eserin ortaya çıktığı verimli bir dönemin başlangıcı

olacaktır. İlk eserinin basımından (1694) itibaren bestecinin yaratılarının; şan (opera, melodram, serenat ve şarkılar) ve enstrümantal (sonat ve konçertolar) yapıtlar olarak ikiye ayrıldığını görüyoruz. 1700 yılında, Op.2 eser sayılı, İki Keman, Viyola, Viyolonsel ve Bas için Beşli 6 Senfoni ve Konçerto besteler ve Mantova Dükü 4. Carlo'ya ithaf eder. Bundan da bir süreliğine Dük nezdinde keman sanatçısı olduğu düşünülmüştür. 1703 yılında *Griselda* operası için Floransa'ya gider. Operanın büyük başarı elde ettiği tahmin edilmektedir.

Albinoni 1705 yılında Veronalı soprano Margherita Raimondi ile evlenir. Margherita, evlendikten sonra da operalarda söylemeye devam eder. Ancak 1721 yılında, 37 yaşında ölür. Eşinin ölümünden bir yıl sonra besteci 1722'de, Bavyera Seçmen Prensi Karl Albert ile Kutsal Roma İmparatoru I. Joseph'in kızı Maria Amalia'nın düğün şenlikleri için Münih'e davet edilir ve düğün eğlenceleri sırasında *I Veri Amici* (*Gerçek Dostlar*) ile *Il Trionfo d'amore* (*Aşkın Zaferi*) adlı operalarını yönetir. Albinoni, Karl Albert'e 12 konçerto ithaf etmiştir.

Venedik'e döndükten sonra çok verimli bir döneme girer. Corelli ve Vivaldi'nin eserleri ayarında değerlendirilen enstrümantal eserlerine Avrupa'nın birçok yerinden istek gelmiş; 17 yıl içinde sayısı tartışmalı pek çok opera (Bazı kaynaklar 48-50, bazıları ise 81 operadan söz eder), 99 sonat, 59 konçerto, sekiz senfoni, 24 üçlü sonat, 50 kantat ve daha pek çok hatırı sayılır sayıda oda müziği yapıtı yaratmıştır. 1723 ile 1740 yılları arasında çok sayıda operasının Venedik ve Kuzey Avrupa'da sahnelendiği bilinir. Besteci 1741'de Sant'Angelo Tiyatrosu'nda sahnelenen, bugün partisyonu kayıp olan *Artame* operasıyla verimli üretim dönemini kapatarak, yaşamının son 10 yılını tam anlamıyla mutlak bir suskunluk içerisinde geçirmiş; uzun süren bir hastalık döneminden sonra da 1751'de hayata gözlerini yummuştur.

Tomaso Albinoni'nin operalarının çoğu yaşadığı dönemde basılmadığından kayıp veya parçalar hâlinde bugünlere gelmiştir. Sadece *Palmira Kraliçesi Zenobia* (1694), *Radamisto* (1698) ve *La Statira* (1726) operalarının partisyonlarının tamamı mevcuttur. *Zenobia* 23 yaşındaki genç bestecinin ilk ürünüdür. Opera veya müzikli dramların sadece tek sezonda sahnelenebildiği bir dönemde, *Zenobia*'nın operaseverler üzerindeki etkisi büyük olmalı ki 1717 yılında ise bu kez başka bir ad altında, yeniden sahnelenmiş olduğu görülüyor. *Zenobia* yüzyıllar sonra, 2008 yılında Şam Operası'nda, operanın müzisyen ve sanatçıları tarafından; ikinci kez ise 2018'de La Fenice'de sergilenmiştir. İlk operasından 30 küsur yıl sonra bestelediği *La Statira* operasıyla da kendinden olgun, yenilikler ve dönemine göre öncü fikirlerle dolu bir besteci olarak söz ettirdiği anlaşılıyor. *La Statira* yaratıldıktan yine yüzyıllar sonra, çağımızda Malibran Tiyatrosu'nda (Venedik), Mart 2019'da sahnelenmiş. Diğer bazı operalarından da aryalar kalmıştır. Opera veya insan sesine dayalı diğer eserleri hakkında bilgi bulunmasa da dönemin ünlü Venedikli bestecilerinin, özellikle de Francesco Gasparini'nin bu türdeki eserlerine rakip olacak düzeyde oldukları kabul edilmiştir.

Enstrümantal eserleri ise Corelli, Vivaldi ve Scarlatti'nin düzeyinde değerlendirilmektedir. J.S. Bach'ın, Albinoni'nin yapıtlarıyla yakından ilgilendiği; BWV

946, BWV950 ve BWV 951/951a, klavye için füglerinde Albinoni'nin Op.1, Üçlü Sonatlar'ından temaları; ayrıca, öğrencilerinin armoni egzersizleri için bas partilerini sıklıkla kullandığı biliniyor.

Besteci, o döneme kadar İtalya'da çok da kullanılmayan obuaya büyük ilgi duymuştu. Solo obua için bestelediği Op.7 dört konçertodan (N.3.6.9.12) sonra, iki obua için (2.5.8.11) konçertolar bestelemiş (1716); bunlar basılan ilk yapıtları olmuş ve büyük başarı elde etmişlerdi. Albinoni, Op.7 konçertolarından önce, nefesli sazların da dahil olduğu yapıt bestelememişti. Lâkin obua konçertoları o denli başarılı bulunmuştu ki 1722 yılında 1 ve 2 obua ve yaylılar için 12 konçerto (Op.9) daha besteledi.

Albinoni, 17 yıl içinde sayısı tartışmalı pek çok opera, 99 sonat, 59 konçerto, sekiz senfoni, 24 üçlü sonat, 50 kantat ve daha pek çok hatırı sayılır sayıda oda müziği yapıtı yaratmıştır

Bestecinin 1735 yılından sonraki döneme ait eserleri hakkında çok az şey bilinmektedir. Dresden Milli Kütüphanesi'nde muhafaza edilen çok sayıda eseri İkinci Dünya Savaşı sırasında Dresden'in müttefikler tarafından bombalanması neticesinde, yerle bir edilen kütüphanede yanmıştır. Albinoni adıyla özdeşleşen ünlü yapıtı olan *Adagio* ise Romalı müzikbilimci Remo Giazotto'nun (1910-1998) yanan kütüphanenin yıkıntıları arasında bulduğu, Albinoni'nin bir üçlü sonatının veya kilise sonatının yavaş bölümünden kalan el yazması fragmanda yer alan ezgi çizgisi ve sürekli bas partisinin altı ölçüsünden yararlanarak bestelemesi ve 1958 yılında yayınlamasıyla ortaya çıkmıştı.

Albinoni'nin bulunan eserlerinin fihriste geçirilmesi üç müzikbilimci sayesinde gerçekleşmiş: ilk çalışmayı, Barok dönem besteciler üzerinde araştırmalar yapan müzik bilimci Remo Giazotto, 1945 yılında enstrümantal müziğini listeleyerek yapmış. Ardından Michael Talbot, 1980'de Giazotto'nun kataloğuna, bestecinin numara verilmemiş diğer eserlerini de katarak bir listeleme yapmış. En son listeleme işi de Franco Rossi'ye ait olup (2002-2003), Rossi, Talbot'un kataloğuna bestecinin insan sesi için yarattıklarını da ekleyerek, çalışmasını *Albinoni'nin Bestelerinin Tematik Kataloğu* başlığı altında yayınlanmış. Muhtemeldir ki önümüzdeki yıllarda ünlü bestecinin geride kalan başka yapıtları da gün yüzüne çıkartılır.

karnaval

MÜZİK
RADYO
PODCAST

ÜCRETSİZ İNDİR

App Store'dan İndirin | Google Play 'DEN EDİNİN | AppGallery İLE KEŞFEDİN

www.karnaval.com

MÜZİSYEN SOHBETLERİ
Can Özükan
canozukanpiano@gmail.com

“Akademisyenlik insanı her zaman dinç tutar”

Ece Sözer

Kıymetli Andante okurları,

Andante’nin Mayıs sayısında sizlerle buluşan ilk sohbetim fagot sanatçımız değerli Aziz Baziki’yle oldu. Umuyorum ki sizlerde sohbetimizi keyif ve mutlulukla okumuş, benim kadar verim almışsınızdır. Müzisyenler; insanlar arasında icra ettikleri müziklerle köprüler oluştururlar, her konser izleyenleri için bambaşka düşünceler, hisler uyandırır. Fakat biz müzisyenler kendi çevremizle kimi zaman kopukluklar yaşayabiliyoruz. Bireysel geçen uzun çalışma saatleri karşılıklı fikir alışverişinin düşmesine sebep olabiliyor. Bu programı hayal ederken aslında en önem verdiğim konulardan biri müzisyenler olarak birbirimizin başarılarıyla gurur duymayı, takdir edebilmeyi, hepimizin farklı deneyimleri olduğunu ve öğrenmenin sonsuz olduğunu hatırlayarak yolumuza devam etmeyi hatırlatmak olmuştu. Ben Müzisyen Sohbetleri programını yapmaya başladığım günden bu yana birçok farklı konuda tecrübe edindim ve bu bilgileri siz değerli sanatseverlerle paylaşmakta beni çok mutlu ediyor. Bu ay sizlerle İzmir Dokuz Eylül Üniversitesi (DEÜ) Devlet Konservatuvarı Piyano Anasanat Dalı Öğretim Üyesi Prof. Ece Sözer’le gerçekleştirdiğimiz sohbeti paylaşmak istedim.

Değerli hocam, dokuz yaşında başlayan bir sanat hayatınız olmuş. Kariyer hayatınızı, başlangıç serüveninizi bizlerle paylaşmak ister misiniz?

Müzik eğitimcisi bir anne babanın çocuğuyum. Doğal olarak iyi bir müzik kulağım oldu. İlkokul dördüncü sınıfta Rus piyano hocası Valentina Samoil’den ders almaya başladım. Ardından DEÜ Devlet Konservatuvarı’nın sınavlarını kazanarak piyano bölümünde Prof. Aykut Yafe’nin öğrencisi oldum ve onunla ortaokul ve lise dönemini kapsayan altı yıl boyunca çalıştım.

Türkiye’de tamamladığınız ortaokul ve lise eğitimlerini yurt dışında başlayacağınız konservatuvar eğitimi takip etti. Yurt dışında okumaya nasıl karar verdiniz?

DEÜ Devlet Konservatuvarı’ndaki hocam Prof. Aykut Yafe de uzun yıllar Paris’te öğrenmiş görmüştü. Oradaki eğitim hayatından sıkça söz etmesi beni de bu yönde özendiriyordu. Liseye geldiğimde Avrupa’da yüksek öğrenim görmeye karar vermiş ve okulları araştırmaya başlamıştım. Brüksel Kraliyet Konservatuvarı da yüksek seviyesi ve eğitmen kadrosuyla en çok ilgimi çeken okulların başındaydı.
Bu konuda araştırmalarımı sürdürürken İzmir’de piyanist Muhiddin Dürrüoğlu’nun solist olduğu bir konser sırasında kendisiyle tanışma fırsatım oldu. Bu tanışmanın benim için önemini o an bilemezdim. Çünkü onun yönlendirmesiyle, çok yakın bir gelecekte, Brüksel Kraliyet Konservatuvarı’nda, Muhiddin Dürrüoğlu’nun da hocası olan Jean-Claude Vanden Eynden’in piyano sınıfına kabul edilecek, onun öğrencisi olarak altı yıl boyunca öğrenim görecek ve aynı zamanda Dürrüoğlu’nun da oda müziği öğrencisi olacaktım.

Brüksel Kraliyet Konservatuvarı’nda, temelleri Franz Liszt’e ve Marie

Jaëll'e dayanan çok köklü bir ekolün öğrencisi oldunuz. Bizlere bu ekolden biraz bahsedebilir misiniz?

Franz Liszt, bildiğiniz gibi döneminin en büyük bestecilerinden biri, piyano çalım tekniğini en üst düzeye çıkarmış bir virtüoz ve aynı zamanda tüm dünyada ekolünü temsil eden öğrencilere sahip bir eğitmendir. O dönemde Avrupa'nın en ünlü piyanistlerinden ve bestecilerinden biri de Marie Jaëll ve eşi Alfred Jaëll'dir. İkili, dönemin pek çok piyanisti gibi Liszt'in çok büyük hayranı ve aynı zamanda dostudur. César Franck ve Saint-Saëns'ın da öğrencisi olan Marie Jaëll, zamanla Liszt'in piyano tekniğine yönelik bir metot geliştirme arzusuyla Liszt'le daha yakın çalışmaya başlar ve Liszt'in öğrencisi olur. Hatta bir dönem onun asistanlığını yapar. Liszt'in olağanüstü performanslarını yakından izlerken kendini bu işin detayına inmeye adar. Liszt'in performansları şaşmaz bir biçimde her seferinde nasıl bu kadar iyi olmaktadır? Liszt'in etkileyici icralarında şans eseri olmaktan uzak bir istikrar görülmektedir. Bu soruyla birlikte bu işin bir metodunu oluşturmaya yönelik araştırmalar yapmaya başlar. Marie'nin en büyük amacı müziği ortaya çıkaran icra sırasındaki zihinsel ve fiziksel süreçler üzerinde farkındalık ve hakimiyet kurmaktır. Öğretisine Bilinçli Tuşe adını vermiştir. Bunun teknik tarafında beyin ve el arasındaki koordinasyonu ortaya çıkarmak, yani beynimizin ellerimize yüzde 100 hükmedebilmesi vardır ancak tekniği müzikten hiçbir zaman soyutlamaz. Bilinçli Tuşe, şans eseri değil, istikrarlı biçimde ulaşılan estetiğin peşindedir. Piyanistler için klavye üzerinde yapılan yanlış bir parmak hareketi, ressamlarda da fırçayla yapılmış yanlış bir hareket gibi o dokunuşun uyumsuz olmasına yol açabilir. Sanatçının dokunuşu, sanatını canlandıran düşünceyle hizalanmazsa o sanatçı, sesleri veya renkleri imgelediği şekilde aktaramayacaktır. Piyanistin elleri tuşlara temas etmeden önce, sesler ellerin içinde hissedilmeli ve elin şekli piyanodan çıkarılacak tınıya göre hazırlanmalıdır. Müzik, tuşlara dokunulmadan önce piyanistin ellerinde tınlamalıdır. Çalma esnasında yapılan her şeyin bilinçli seçimlerin sonucu olması gerekir. Bu bir parmak numarası kombinasyonu olabilir, tempo seçimi olabilir, pedal kullanımı olabilir, ses rengiyle ilgili seçimler olabilir veya eserin karakteriyle ilgili seçimler olabilir. Elbette mükemmele ulaşma sürecinde yapılan birçok farklı çalışma var ve hepsi belli bir mantığa dayalı. Bu öğretinin ne demek istediğini ve ne kadar işe yaradığını hem kendimde hem bu ekolü benimsemiş meslektaşlarımda hem de öğrencilerimde görerek yıllar içerisinde çok daha iyi anladım.

"Piyanistin elleri tuşlara temas etmeden, sesler ellerin içinde hissedilmeli ve elin şekli piyanodan çıkarılacak tınıya göre hazırlanmalıdır. Müzik, tuşlara dokunulmadan önce piyanistin ellerinde tınlamalıdır."
Ece Sözer

"Tutkum şu anda başarmakta olduğum şeylere dair değil; asıl, içimde Liszt'in ruhunu keşfettiğime dair bir his var ve bu gelecekteki nesillere aktarılabilir. Bunun gerçekleşeceğini umabilmek ne kutsal bir mutluluk olurdu." – Marie Jaël

(Ece Sözer'in bu öğreti üzerine yazmış olduğu Bilinçli Tuşe: Marie Jaell adlı makalesine internet üzerinden ulaşabilir, daha detaylı bir inceleme yapabilirsiniz.) C.Ö.

Piyanistlerin en çok kafa yordukları konulardan biri eserleri ezberden icra etmek. Sizin ezberleme süreci için uyguladığınız bir yönteminiz var mı?

Bence ezber konusunun piyanistler için

zorlayıcı olmasındaki en önemli neden, piyanonun polifonik bir enstrüman oluşu. Kimi müzisyenlerin ezbere çalmaya daha yatkın olduğu gerçeği var tabii ama hafıza gerçekten de geliştirilebilir bir şey. Şu bir gerçek ki uzun saatler bir eseri çalıştığınızda bunu zaten refleks olarak, düşünmeden çalmaya başlıyorsunuz ama bunun her zaman bir garantisi yok. Onun için bilinçle ezberlemek çok önemli bir konu. Bir eseri çalışırken o eserin hem biçimsel olarak hem de armonik olarak çok iyi incelenmiş olması gerekir. Ben öğrencilerime her zaman piyano başında çalışmanın yanı sıra eserleri bir kitap gibi okumalarını ve incelemelerini söylerim. Yine çok işe yarayan yöntemlerden biri de eser içinde numaralandırma sistemidir. Eserin tüm belirgin noktalarına sırayla bir numara vermek ve eseri çalışırken bu numaraları aklımızdan geçirmek güzel bir çalışma yöntemidir. Beyninize bu şekilde bir kodlama yaptığınız zaman icra sırasında olabilecek kötü sürprizlerde beyniniz sizi hemen en yakındaki noktaya yönlendiriyor. Bir de öğrencilerime sol ellerini tek başına ezbere çalışmalarını tavsiye ederim. Sol eli bazen ihmal ediyoruz, oysaki bir binanın kolonları kadar önemlidir.

Bir piyano öğrencisi repertuvar seçiminde nelere dikkat etmeli?

Biz piyanistler geniş bir repertuvara sahip olduğumuz için çok şanslıyız. Eser seçiminde sabırlı olmamız, iyi bir ön araştırma yapıp, birçok seçenek arasından seviyemize uygun eserler seçmemiz çok önemli. Bazı eserleri teknik olarak icra edebilirsiniz belki ama bir de işin düşünsel ve ruhsal boyutu var. Örneğin Beethoven'in son dönem sonatlarını layıkıyla çalabilmemiz için öncesinde çok sayıda başka sonatı çalışmış olmak gerekir diye düşünüyorum.

Siz bir eğitimci olarak ustalık sınıfları hakkında neler söylemek istersiniz, olumlu ve olumsuz yanları nelerdir?

Ben öğrencilerimi ustalık sınıfı çalışmaları konusunda çok destekliyorum. Ustalık sınıflarında müzikal açıdan pek çok farklı bakış açısı görmüş olursunuz. Seyirci önünde çalma fırsatınız olur. Ustalık sınıfları aynı zamanda müzisyenler arasında dostluklara vesile olur, gittiğiniz yerlerde güzel anılar biriktirirsiniz. Önemli bağlantılar kurabilirsiniz. Pasif katılımcı bile olsanız, başka öğrencilerin derslerini dinleyerek çok şey öğrenebilirsiniz. Her yıl en az bir ustalık sınıfına katılmak gerek bence.

Bir sanatçının akademisyenlik yolculuğunu ele alırsak bu kararı veren sanatçıları nasıl süreçler bekler?

Akademisyenlik insanı her zaman dinç tutar, çünkü gençlerle bir aradasınız ve bir yeteneğe emek verip, onun büyüdüğünü, yeşerdiğini görmek bir hoca için en büyük gurur. Günümüzde yüksek lisans, lisans eğitiminin devamı gibi oldu diyebiliriz. Özellikle piyano gibi repertuvarı geniş olan bir enstrüman çalıyorsanız lisansüstü eğitimi gerekli ve faydalı buluyorum.

Sohbetimizin sonunda genç sanatçılara buradan neler söylemek istersiniz?

Genç müzisyenlerin solfej, form bilgisi, armoni ve müzik tarihi gibi derslerini önemsemelerini ve bu derslerde öğrendiklerini çaldıkları eserlerde kullanmaya çalışmalarını öneririm. En az bir yabancı dile çok hakim olmakta büyük fayda var. Dünyayı takip etmek ve doğru kaynaklara ulaşmak çok önemli. Bir hedef belirleyen ve bu hedefe yönelik sabırla çalışan herkes ilerler ve gelişir.

Değerli Andante okurları, söyleşimin sonunda, Instagram hesabım canozukan üzerinden sohbetin tamamına ulaşabileceğinizi, diğer konuklarımla gerçekleştirdiğim sohbetleri de izleyebileceğinizi hatırlatmak isterim. Bir sonraki söyleşide buluşabilmek dileğiyle, sağlıklı, mutlu günlerde sevgiyle, sanatla hoş kalın. Derin sevgilerimle...

AKM'nin Hüzünlü Öyküsü V

Bu sayıda AKM'nin öyküsünün en hüzünlü kısmını anlatacağım. Türk tiyatro tarihinin en büyük felaketi olan İstanbul Kültür Sarayı yangınında, dünyanın altıncı en büyük ve kapsamlı kültür merkezi, açılışından sadece 1,5 yıl sonra, daha çok ihmal ve bilgisizlik nedeniyle yandı.

İsmail Hakkı Aksu
i_haksu@yahoo.com.tr

İstanbul Kültür Sarayı Yangını

Topkapı Sarayı'ndan getirilen ve fuayede sergilenen, IV. Murat'a ait kaftanın ve bazı tarihi eserlerin de yandığı, ancak kimsenin yargılanıp ceza almadığı olay, İstanbul Devlet Tiyatrosu'nun *Cadı Kazanı* adlı eseri oynadığı 27 Kasım 1970 akşamı gerçekleşti.

15 Nisan 1970'de Cüneyt Gökçer tarafından sahneye koyulan eser, sonraki sezon da sahnelenmeye devam ediyordu. Ancak ne yazık ki o akşam bu korkunç olay gerçekleşti.

Yangın Nasıl Başladı ve Kontrolden Çıktı?

O akşam büyük sahneyi İstanbul Devlet Tiyatrosu kullanıyordu ve oyunda orkestra olmadığı için çukurun üstü kapatılmıştı. Sahnenin dekor ve tüllü panolarla donatıldığı oyunun ilk iki perdesi bitmiş, üçüncü perdesi başlamıştı. O ana kadar her şey yolundaydı.

Oyunculardan Kerim Afşar ve Nihat Akçan sahnededir… Bu sırada kuvvetli projektörden çıkan ışıma ısısı sofitodaki perdeyi

Yangın sonrası 28.11.1970

İZMİR
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ

İZMİR ULUSLARARASI FİLM VE MÜZİK FESTİVALİ

21 HAZİRAN
1 TEMMUZ
2021

T.C. KÜLTÜR VE TURİZM
BAKANLIĞI

izmir '21
UCLG Kültür Zirvesi
Ev Sahibi Şehir

ısıttığı için tutuşur. Yedi-sekiz dakika sonra alevin büyüdüğünü fark eden dekorculardan biri tehlikeyi uyarmak için sahneye fırlar. Seyirciler, sahnedeki bu beklenmedik konuğu görünce gülüşürler. Kerim Afşar da dekorcuyu görünce ne olduğunu anlamaz ve sonrasını şöyle anlatır: "Seyircilerin gülüştüklerini işittim. Şaşırmıştık. O sırada adam 'Efendim, yangın' dedi. Ona nasıl dönmüşüm, nasıl hışımla bakmışım ki başka bir şey söylemeden gitti. Sahnenin üstüne baktım, yanıyorduk! Panolar alev almış bir hâlde sahneye düşmeye başlamıştı. Seyirciye dönüp 'Hepiniz kaçın, yanıyoruz' diye bağırdım." Bu sırada Devlet Tiyatrosu Işık Şefi Hikmet Teker de bu durumu görünce hemen salonun ışıklarını yakmıştı. Bunu duyan seyirciler panik hâlinde salonu terk etmeye başladılar.

Kuvvetli projektörlerin çıkardığı ısı ile tutuşan tüller yüksekte olduğu için en başta hiçbir görevlinin dikkatini çekmemiş ve alevler yukarıya doğru yükselmeye başlamıştı. O dönemde kullanılan akkor projektörler çok fazla ısı yayıyordu. Yeterince eğitimli olmayan sahne görevlileri panikleyerek sahneyi terk etmişler ve çelik perdeler, elektrik kabloları yangından zarar gördüğü için çalışmamıştı. Acelece sahnenin arkasındaki sabit çelik perde ve sağ taraftaki çelik perde kapatılmış ancak bu yeterli olmamıştı. Sahnenin önündeki ve solundaki hareketli çelik perdeler de buralara yerleştirilen dekor ve panolar nedeniyle kapatılmamıştı. Tüm bu nedenlerle alevler sahneden salona sıçrayarak büyüdü.

İtfaiye Taksim'e yangın başladıktan 15 dakika kadar sonra ulaştı ama su yoktu. Kültür Sarayı, İstanbul'un ezelî derdi olan susuzluk yüzünden kül oluyordu. Yedikule'de başka bir yangında bulunan itfaiye Taksim'e yönlendirilmişti ancak 25 dakika sonra gelmiş ve poyrazın etkisiyle keyif edercesine yükselen alevleri söndürmekte güçlük çekiyordu. Yangının büyümesiyle, bu kez itfaiyenin İstanbul'daki bütün grupları yangın yerine çağrılmıştı.

Kültür Sarayı yanındaki evinde arkadaşlarıyla oturan Stelya Emilyadis adındaki 20 yaşındaki Edebiyat Fakültesi öğrencisi, önce bir patlama sesi duyunca İTÜ'de bir olay var zannetmiş, bir şey göremeyince tekrar odasına dönüp pencereden bakınca Kültür Sarayı'nı bir duman tabakasının kapladığını görmüş hemen telefona sarılarak itfaiyeyi aramıştı. Telefondaki memur, kıza "Eğer dalga geçiyorsanız mahkemelik olursunuz, ona göre" diye cevap vermişti.

İtfaiye geldiğinde, yangın çoktan büyümüştü. Çevredeki apartmanlar boşaltılıyor, saat 24:00'e doğru, binanın 100 metre yakınları bile alevlerin etkisiyle yanık ve ısıyla kaplanırken, patlamalarla sıçrayan alevler, Gümüşsuyu'ndaki apartmanlar için büyük tehlike yaratıyordu. Bu bölgedeki bütün apartmanlar boşaltılmış, geniş bir bölümde güvenlik önlemleri alınmıştı. Meydanı dolduran çevre sakinleri kendi dertlerini unutarak, söndürme çalışmalarını büyük bir üzüntüyle izlemiş ve ilgililere yardımda bulunmuşlardı. Binanın arkasında bulunan akaryakıt istasyonunun yer altındaki deposunun infilâk etme ihtimali ilgililer için başka bir endişe kaynağı olmuşsa da itfaiye gerekli önlemleri almıştı. Kültür Sarayı'ndan panikle sahneden dışarı çıkmayı başaran sanatçılar, Park Otel'e sığınmış ve buradakilerin çoğunun ağladığı, bir kısmının ise sinir krizleri geçirdiği görülmüştü.

Devlet Tiyatroları Genel Müdürü Cüneyt Gökçer, yangından hemen sonra yaptığı açıklamada şöyle diyordu: "Yangın sofito diye adlandırılan sahne üstünde çıkmıştır. Bu yüzden yangından korunmak için kurulu çelik perde düzeni, elektrikteki kısa devre yüzünden teknisyenler tarafından çalıştırılamamıştır. Aynı nedenle, yangın söndürme cihazları da çalıştırılamamıştır."

Kültür Sarayı'nın sahnesini yapan Brauken Bau firmasının yangının hemen ardından uluslararası yangın eksperlerine olay yerinde hazırlattığı rapor devletin elindeydi.

Yangının Oluşma ve Yayılma Nedenleri

"Yanıyor. Dünya alev, alev yanıyor. Şeytanın ayak seslerini duyuyorum. Geliyor işte. O iğrenç suratını görüyorum. Benim suratım

T.C. MERSİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

Pandemi sürecinde yoğunlukla evde vakit geçiren Mersinlilere birbirinden güzel öyküler bu kitapta.

EVDE KAL-MIŞ MER-SİNLİ-LERE ÖYKÜLER

Büyükşehir'den hediye...

Vahap Seçer
T.C. MERSİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYE BAŞKANI

T.C. MERSİN BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ

onun suratı. Seninki de Jankfort, seninki de onun suratı. İnanları cehaletten kurtaracak olanların gevşemesini istiyorsun. Benim gibilerin gevşemesi yüzünden, sizin gibi yalana bile bile gerçek diyen, sizin gibi kara vicdanlı insanların yüzünden Allah soyumuza lanet ediyor. Yanacağız. Hep birlikte yanacağız Allah'ın ateşinde..."

İşte bu sözler, o akşam Kültür Sarayı'nda sahnelenen, Arthur Miller'in *Cadı Kazanı* adlı oyununda geçiyordu. Temsilin üçüncü perdesinde yangın başlayınca, bu ifadeleri anımsayan seyirciler yangını mizansen zannederek önce alkışlamaya başladılar. Ancak gerçek çok kısa sürede anlaşıldı. Sahnedeki dekorlar tutuşmuştu, bina yanıyordu. Binanın açılışından itibaren uygulanan vurdumduymazlık sonunda bu acı gerçeği ortaya çıkarmış oldu.

10 ton dekor malzemesi sahnenin sofito bölümündeydi. Yangından bir gün önce, 500 Watt gücündeki bir spot, sofitoda bir dekor parçası üzerinde aynı şekilde bir yangın başlatmış ama önlenmişti. Öte yandan, havalandırmayı sağlayan klima cihazının hiç kapatılmadığı, haftada bir kez olsun sahne bakımı yapılmadığı, ana vananın kapalı tutulması nedeniyle yangını söndürmek için kullanılan yağmurlama sisteminde hiç su bulunmadığı, yangın uyarı düzeneğinin işlemez durumda olduğu raporda açık açık yazılıydı. İtfaiye ilgilileri ise çeşitli tarihlerde bina sorumlularına yangına karşı alınması gerekli önlemleri kapsayan birçok rapor verdiklerini, bu raporlarda öngörülen önlemlerin alınmamış olduğunu belirtmişlerdi.

Tüm görevlilerin bahaneler üreterek olaydan sıyrılmaya çalışmaları, bu yangının bir felaket hâline ulaşmasına neden olmuştur. 150 tonluk yangın söndürme su deposunda yeterli su olmayışı, suların kesik olması, itfaiyenin yetersiz kalması gibi birçok bahaneyle, 23 yılda zorla yapılabilen hüzünlü bina, yine aynı hüzünle, 45 dakika gibi kısa süre içinde yanmıştı.

Yangınla İlgili Gözlemlerim

Ben *Cadı Kazanı* oyununu defalarca izledim. O akşam, yine dersten çıkıp eve giderken, acaba oyuna gitsem mi diye düşündüm ama yorgun hissettiğim için, o zaman oturduğumuz, Fransız Konsolosluğu'na bitişik apartmandaki evimize gidip yattım. Henüz uyumamıştım ki odamın kıpkırmızı aydınlandığını gördüm. Dışarıdan da bağrışma sesleri geliyordu. Apartmanın terasına çıkınca, korkunç yangını gördüm. Koşarak Taksim Meydanı'na gittiğimde, alevlerin, mübalağasız 80-100 metre yukarılara kadar çıktığını gördüm. Kendi evim yansaydı bu kadar üzülmezdim. 10 saniyeden fazla bakamadım. Hıçkıra hıçkıra ağlamaya başladım. Bu felaketi daha uzun süre izleyemezdim. Eve döndüm ve sabaha kadar uyuyamadım.

"Yangın İhmal Sonucudur"

Alman sahne uzmanı Prof. Willi Ehle, 14

SANATI DESTEKLİYOR

Aralık 1970'te Kültür Sarayı'na giderek incelemelerde bulunmuş ve yangının tamamen bir ihmal sonucu meydana geldiğini ileri sürmüştü. Açıklamasında Ehle "Çelik perdelerin arızalı olmasına aklım ermiyor. Perde, şehir cereyanı ile çalışmaz, ağırlık dengesinin temini ile çalışır. Bataryalara bağlı değildir. Çalıştırmak için bir tek düğmeye basmak kafidir. Her bir perde için birer emniyet kullanma düğmesi vardı. Ve her perde ayrı kendi emniyet düğmesiyle 30 saniyede kapatılabilirdi. Yağmur tesisatı da normal olarak ve bir yedek düğme ile çalışabilirdi" diyordu.

Binanın Yeni Adı: Atatürk Kültür Merkezi

Binanın onarımı başlamıştı ve Cumhuriyet'in 50. yılı olan 1973'e yetiştirilmesi isteniyordu. O dönemde Türkiye'nin ilk Kültür Bakanı olan Talat Halman'ın Kültür Sarayı adıyla ilgili rahatsızlıkları vardı. Yangından bir yıl sonra, 6 Kasım 1971'de binanın Büyük Salon'unda dönemin Bayındırlık Bakanı Cahit Karakaş ile bir toplantı yapmışlar ve Büyük Salon, Konser Salonu ile Çocuk Tiyatrosu'nun tamamlanarak açılması yönünde karar almışlardı. Kültür Bakanı binanın adının Atatürk Kültür Merkezi olarak değiştirilesinin gerekçelerini buradaki toplantıda anlatmıştı.

Bakan, "Bina Cumhuriyet'in 50. Yıl dönümünde tamamlanabilmesi için Ulu Önder Atatürk'ün adını vermeyi uygun bulduk. 'Saray' kelimesini kaldırma nedenlerimize gelince… Cumhuriyet saray kurmaz. Çünkü saray halka kapalı bir yerdir, bir hanedana aittir. Oysa Cumhuriyet'in yaptığı her şey halk içindir ve halka açıktır. Bu yüzden 'merkez' kelimesini daha uygun bulduk" diye açıklama yapmıştı.

Binanın, Cumhuriyet'in 50. yılına kadar restore edilerek açılması planlanmış, ancak mümkün olmamıştı. Bina ancak 1977-78 sezonunda tamamlanabilmişti. İşte bu dönemde (1978-2008) bina gerçekten "altın" çağını yaşamıştı. Önümüzdeki sayıda AKM'nin bu dönemi ile sonraki hüzünlü günleri hakkında yazacağım.

İNSAN İÇİN DEĞER

Köklü geçmişimizden aldığımız güçle, insan sağlığına, yaşam kalitesine ve sağlığın geleceğine değer katmak için çalışıyoruz.

MENARINI

MENARINI
Türkiye

KAYIP SESLERİN İZİNDE

Emre Aracı

Sultan V. Murad'ın piyanosu

Her şey Sultan V. Murad'ın dördüncü kuşak torunu Osman Selaheddin Osmanoğlu'nun Beylerbeyi'ndeki evinde duran büyük dedesinin Érard marka kuyruklu piyanosunun kapağını açıp elimizde bir fenerle kısmen okuyabildiğimiz seri numarasını deşifre etme gayretimizle başladı...

Tellerin gerili olduğu ahşap kasnağın üzerinde siyah çini mürekkebiyle ve zarif bir kaligrafiyle yazılmış birkaç rakam görebiliyorduk sadece. Ama rakamların bir kısmı ne yazık ki zamanla silinmişti. "392" veya "592" gibi bir numara seçilebiliyordu. Hepsi o kadardı. Oysa bize beş rakamlı bir seri numarası gerekiyordu. O akşam Paris'teki Musée de la Musique Arşivleri'nde hepsi dijital ortama aktarılmış olan Érard fabrikasının siparişlerinin kaydedilmiş olduğu binlerce sayfadan oluşan defterlere internet üzerinden bakarken insan hangi yıldan başlayacağını doğrusu kestiremiyordu. Piyanonun tuş kapağında Fransızca fonetik olarak "A son Altesse Impériale Mehemmed Mourad Effendi" yazılıydı. Dolayısıyla bu piyano Mehmed Murad Efendi'nin şehzadeliği döneminde, dünyaya geldiği 1840 yılından padişah olduğu 1876'ya kadar geçen 36 yıl içerisindeki bir zaman diliminde sipariş edilmiş olmalıydı. Érard kataloğu 1788'de başlayıp 1905'te sonlandığına göre merceğimiz hiç olmazsa biraz daralmıştı.

Sultan V. Murad'ın piyanosunun önünde Osman Osmanoğlu ve Emre Aracı

İstanbul saraylarına piyanoların demirbaş olarak ilk girişi Şehzade Murad Efendi daha doğmadan, dedesi Sultan II. Mahmud devrinde başlamıştı. Hatta 18 Aralık 1836 tarihli Fransız müzik dergisi Le Ménestrel kapak sayfasından yenilikçi padişahın haremi için Viyana'dan piyanolar sipariş ettiğini duyururken, J. Alfred Novello'nun Londra'da yayımladığı haftalık The Musical World dergisi ise 6 Haziran 1839 tarihli sayısında Sultan II. Mahmud'un Avrupai müziği sevdirmek için hareminde bir konser düzenlettiği, konserde eğitimini Paris'te almış olan genç bir Türk'ün diğer parçalar arasında Beethoven'ın varyasyonlu sonatlarından birini çaldığını ve bu parçanın dinleyicileri bilhassa coşturduğunu, genç piyaniste "gökgürültüsü gibi" alkışlar yağdığını yazmıştı. İstanbul'daki bu dinleti bir tür çağdaş müzik konseri gibi olmalıydı; zira o Türk genci Sultan II. Mahmud'un sarayında piyano başına oturduğu zaman Beethoven'ın vefatının üzerinden daha henüz 12 yıl geçmişti. Şehzade Murad Efendi 21 Eylül 1840'ta dünyaya gözlerini açtığı zaman işte tam da böyle bir ortam içerisinde kendisini bulmuştu. Nitekim Franz Liszt İstanbul'a gelerek Beşiktaş sahilindeki eski Çırağan Sarayı'nda babası Sultan Abdülmecid'in huzurunda o meşhur resitallerini verdiği zaman Murad Efendi daha henüz yedi yaşındaydı. Dolayısıyla genç şehzadenin seneler sonra kızkardeşi Refia Sultan'a bir mektubunda "Eğlenceler ma'lûm ya piyano çalmak, nota yazmak, tarih okumak" diye yazmış olmasına hiç şaşırmamak gerekir. (Ali Akyıldız, *Refia*

Sultan V. Murad'ın Érard piyanosu

Piyanonun kapağında Şehzade Murad Efendi'ye takdim yazısı

Sultan, İstanbul 1998, s.17) Sultan V. Murad daha küçük yaşında piyanoyla tanışmış ve müziği hep sevmişti. 1876'da amcası Sultan Abdülaziz'in yerine tahta çıkartılıp üç ay sonra indirilmesinin ardından bir daha hiç kapı dışarı çıkmamak üzere 28 yıl Çırağan Sarayı'nda sabık bir yaşam sürdüğü zaman da ömrünün büyük bir kısmını piyano başında vals, polka, galop ve kadril türünde yüzlerce Avrupai dans parçaları besteleyerek geçirecekti.

Şehzade Murad Efendi 1844'te İtalya'dan İstanbul'a gelerek burada yerleşen Parma doğumlu Callisto Guatelli'den piyano dersleri almıştı. Hatta hocasının sevilen *Osmanlı Sergi Marşı* İtalyanca olarak *Gran Marcia L'Esposizione del 1863* başlığıyla şehzadenin nota defterine piyano redüksiyonu olarak kaydedilmişti. O zamanlar Guatelli daha henüz "paşa" olmamıştı ve "Guatelli Bey" olarak bilinirdi. Nitekim notanın en başında fonetik olarak "Guatelli Bej" yazılıydı. Kim bilir Şehzade Murad Efendi bu marşı piyanosunda ne çok defalar çalmış olmalıydı. Çünkü bu nota defteri de o piyanoyla beraber seneler sonra dördüncü kuşak torununa intikal edecekti. Guatelli, öğrencisi Murad Efendi'ye ithafen, bir de solo piyano için bir *Elegie* bestelemiş ve eserin notasını Milano'daki F. Lucca Yayınevi basmıştı. O notanın orijinal bir kopyası Verdi'nin adını taşıyan ünlü Milano Konservatuvarı Kütüphanesi'nde günümüze ulaşacaktı. O notayı Milano'daki kütüphanede elime aldığım gün duyduğum heyecan kadar şimdi bu piyanonun seri numarasının önümüzde açacağı yeni bağlantıları merak ediyordum; yeter ki unutulmuş bir şifreyi çözmeye gayret eder gibi o eksik numaraları bir bulabilseydim. Fotoğrafını çektiğimiz o silik seri numarası bilgisayar ekranında büyüyünce biraz daha netlik kazanmış, farklı numaraları deneyerek en sonunda "32592"ye ulaşmıştım ve emeğim boşa çıkmamıştı, çünkü Érard envanteri bu seri numarasıyla gerçekten de İstanbul'dan sipariş edilmiş bir piyanonun iki defterde kaydını karşıma çıkartmıştı çıkartmasına, ancak burada tahminimin aksine Şehzade Murad Efendi'nin adı gözükmüyordu. Siparişi veren "D. Paspalli à Constantinople" olarak kayıtlıydı. (Envanter No: E.2009.5.57)

Kimdi bu İstanbullu D. Paspalli? Gerçi bu isim hiç de yabancı gelmemişti. CD kaydını gerçekleştirmiş olduğum Guatelli'nin eserlerinden birinde nota kapağının üzerinde görmüştüm Demetrio Paspalli'nin adını ilk olarak çok seneler önce. Bu eser *Arie nazionali e Canti popolari Orientali antichi e moderni* idi. Yirmi dört kısa parçadan oluşan ve iki albüm hâlinde solo piyano için Breitkopf und Härtel tarafından basılan bu eserler Guatelli'nin armonize ettiği eski ve yeni milli

Sultan V. Murad

havalar ve popüler oryantal şarkılar idi ve hatta nota Brahms'ın kütüphanesine kadar ulaşmıştı. Pek çok besteleri arasında Guatelli "Ülkemden neden ayrıldım?" anlamına gelen *Pourquoi ai-je quitté ma patrie?* başlıklı solo keman ve piyano için romansını da Demetrio Paspalli'ye ithaf etmişti, çünkü Paspalli Guatelli'nin kayınbiraderi idi ve bir amatör olarak çok iyi keman çalıyordu. Beyoğlu bankerlerinden olduğu söylenen Rum asıllı Demetrio Paspalli'ye aynı zamanda Yunan Krallığı'nın en önemli nişanlarından olan "Tágma tou Sotíros" verilmişti. Paspalli'nin adı Nil Irmağı'nın kaynağına keşifler düzenleyen ve İstanbul'da da kısa bir süre yaşamış olan İtalyan müzisyen ve kaşif Giovanni Miani'nin (1810-1872) anılarında da geçiyordu. Hatta Miani 15 çocuk sahibi olduğunu yazdığı Demetrio Paspalli'nin evinde neşeli bir nikâh törenine katılmış, bu törende Paspalli keman çalmış ve Guatelli de ona piyanoda eşlik etmiş, davetliler de dans etmişti. (Giovanni Miani, *Le spedizioni alle origini del Nilo*, Venedik, 1865, s.82-83)

Demetrio Paspalli'nin elinde kemanıyla betimlendiği Yusuf Franko Paşa (1855-1933) tarafından çizilmiş çok güzel bir de karikatürü mevcut. Ömer Koç'un koleksiyonunda bulunan ve "Yusuf Franko'nun İnsanları" sergisinde de teşhir edilen bu karikatürde Paspalli için "Dersaadet Tramvay Kumpanyası'nın Yönetim Kurulu üyesi, amatör müzisyen" açıklaması yapılmış. Gerçi *Şark Ticaret Yıllıkları* Paspalli ve "Paspalli Efendi" adı altında birkaç isim listeliyorsa da Yusuf Franko'nun karikatüründe elinde kemanıyla betimlenmiş olan Paspalli'nin, Guatelli'nin kayınbiraderi ve Şehzade Murad Efendi'nin Érard piyanosunu sipariş eden kişi olduğunu düşünüyorum. Tuş kapağındaki takdim yazısından da anlaşıldığı üzere piyano genç şehzadeye hediye edilmişti. Ancak bu hediyeyi, siparişi veren Demetrio Paspalli'nin mi, ya da şehzadenin piyano hocası olan kayınbiraderi Guatelli'nin mi yaptığına dair de elimizde şu an için kesin bir bilgi bulunmamakta. Érard envanteri siparişin 1860 yılında verildiğini ve 26 Şubat 1861'de fabrikadan çıktığını göstermekte. İkinci envanter kaydındaysa piyanoya toplamda 3520 Frank ödenmiş olduğu gözüküyor. (Envanter No: E.2009.5.120) Şehzade Murad Efendi'nin piyanosunun içinde, o

Şehzade Murad Efendi'nin piyano hocası Callisto Guatelli

Sébastien Érard

devir her Érard piyanosuna konduğu gibi, şirketin 1851'de Londra ve 1855'te Paris olmak üzere iki ünlü dünya sergisinde aldığı ödülleri gösteren madalya da bulunmakta.

Érard piyano fabrikası Sébastian Érard (1752-1831) tarafından kurulmuştu. Érard ilk piyanosunu 1777'de Paris'teki fabrikasında üretmiş, kısa sürede Kral XVI. Louis ve Marie Antoinette'in patronajını kazanmıştı. Çoğunlukla saray ve soylulara hizmet verdiği üzere Fransız İhtilali'nde fabrikasını Londra'ya taşımak zorunda kalmışsa da Sébastian Érard birkaç yıl içerisinde Paris'e geri dönecekti. Érard sadece piyano üretmekle kalmamış enstrümanı teknik anlamda geliştirerek bir mucit olarak da modern piyanonun evrimine önemli katkılarda bulunmuştu. Tarihte Haydn, Beethoven, Mendelssohn, Liszt, Chopin, Wagner, Verdi ve Ravel gibi bestecilerin tercihi olmuştu Érard piyanoları. Hatta Liszt İstanbul'a geldiği 1847 yılında da resitalleri için Érard fabrikası Macar virtüözün direktifleri doğrultusunda Osmanlı başkentine özel bir piyano yollamış, bu piyano sanatçı şehirden ayrılmadan önce Moniseur Baldagi (Baltazzi) adında birisine nişanlısına hediye edilmek üzere 16.000 kuruşa satılmış ve Liszt bu olayı güzel enstrümanın kaderine yakışır romantik bir hikâye olarak Pierre Érard'a (1794-1855) yazdığı bir mektubuna konu etmişti.

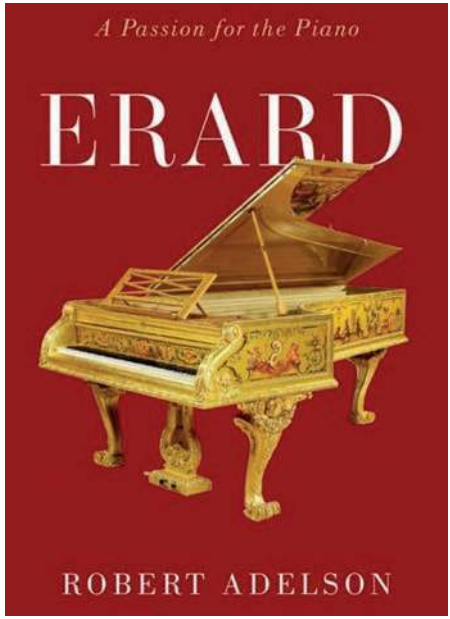
Pierre Érard Osmanlı sarayına bugün Dolmabahçe Sarayı'nda bulunan başka piyanolar da yollamış ve hatta bunların yollanmasında yazışmalardan da görüldüğü üzere Giuseppe Donizetti aracı olmuştu. Sultan V. Murad'ın 1861 Érard yapımı piyanosu dışında başka piyanoları da vardı. Bu konuda değerli araştırmaları olan merhum Suha Umur'un bana aktardığına göre bunlardan bir tanesi 1970'lerde İstanbul Üniversitesi Matematik Enstitüsü'ne satılmıştı. Demetrio Paspalli'nin sipariş ettiği 1861 Érard yapımı piyano ise Sultan V. Murad'ın vefatından sonra, hanedan 1924'te sürgüne giderken, torunu Ahmed Nihad Efendi (1883-1954) tarafından İstanbul'daki ahbaplarına emanet edildi. Bu piyanoya uzun yıllar boyunca Ahmed Nihad Efendi'nin oğlu Ali Vâsıb Efendi'nin (1903-1983) Mekteb-i Sultani'den sınıf arkadaşı olan ve İstanbul Filarmoni Derneği'nin kurucularından Afif Tektaş (1905-1980) sahip çıktı. Ali Vâsıb Efendi'nin oğlu Osman Selaheddin Osmanoğlu yurda dönüşünün ardından piyanoyu Afif Tektaş'ın oğlu Ömer Tektaş'tan teslim aldı ve böylece piyano aileye geri dönmüş oldu.

Demetrio Paspalli (Yusuf Franko'nun İnsanları Sergisi, Ömer M. Koç Koleksiyonu)

Clara Schumann

Robert Adelson'un kitabının kapağında Kraliçe Victoria ve Prens Albert'ın Érard piyanosu

Şehzade Murad Efendi'nin piyanosunun sipariş kaydının yer aldığı Érard envanterinin benim için sakladığı bir sürpriz daha vardı. Zira aynı listede, hemen sekiz piyano sonra, 32600 seri numarasıyla Berlin'den Madame Schumann'ın siparişi yer alıyordu. O da Érard'ın Becker atölyesinden çıkma yedi oktav bir kuyruklu piyanoydu ve o an tahmin ettiğim gibi bu Clara Schumann'ın piyanosuydu. On binlerce piyanonun üretildiği o fabrikada Clara Schumann ve Şehzade Murad Efendi'nin piyanolarının peş peşe aynı atölyeden çıkmış olmaları gerçekten de inanılmazdı. Üstelik Clara Schumann, Pierre Érard'ın eşi Camille Érard'a (1813-1819) yazdığı bir mektubunda bu piyano için "bugüne kadar çaldığım en güzel, en şiirsel enstrümanlardan biri" tanımını yapacaktı. Bu satırları yakınlarda yayımlanan ve Schumann'ın piyanosunun seri numarasını teyit eden Robert Adelson'ın *Érard: A Passion for the Piano* (Oxford University Press, 2021) kitabında okuyorum. (s.150) Bu kitap hiç şüphesiz ki Érard piyanoları hakkında bugüne kadar hazırlanmış en kapsamlı başvuru kaynaklarından biri olarak yayımlanmış. Kitabın kırmızı renkli kapağında yer alan altın varaklı piyano ise bir başka saraylıya ait. Bu enstrüman Kraliçe Victoria ve Prens Albert'ın 1856 yapımı Érard piyanosu ve bugün hâlâ Londra'da Buckingham Sarayı'nda duruyor. (RCIN 2426) En son olarak Kraliçe Victoria'nın doğumunun 200. yılında, Royal Albert Hall'da verilen 2019 BBC Proms konserlerinden birinde dinlediğimiz bu muhteşem piyano o güzel tınısını hâlâ koruyor. Şehzade Murad Efendi'nin Érard piyanosu da gün gelip gerçek bir uzmanı tarafından restore edilebilirse belki bir gün bir konserde Clara Schumann'ı da hayran bırakan benzer tınısıyla bizlere tarihimizden yitik bir sayfayı sadece hatırlatmakla kalmayacak, aynı zamanda klavyesinde hayat bulmuş olan o kayıp sesleri de bir buçuk asır sonra yeniden duymamızı sağlayacaktır…

Emre Aracı'nın Andante'deki geçmiş yazılarının tamamına www.emrearaci.weebly.com adresinden ulaşabilirsiniz.

AŞKINACADEMIA

AŞKIN ENSEMBLE

"ESER ÇAĞRISI - 2021"

Aşkın Ensemble, ülkemizin sanat ve kültür hayatını zenginleştirmek, çağdaş Türk Müziği alanında evrensel müzik dili anlayışı ile yazılmış, aynı zamanda geleneksel ses duyarlılığından esinlenen müzik yaratıcılığını özendirmek ve desteklemek amacıyla 01 Ocak 1986 ile 31 Aralık 2000 tarihleri arasında doğan genç bestecilere "Eser Çağrısı" yapmaktadır.

Çağrıya katılmak isteyen besteciler aşağıda belirtilen kadro dizilimlerinden yalnızca bir tanesini seçerek katılabilirler:

a) Oda orkestrası (4 birinci keman, 4 ikinci keman, 2 viyola, 2 viyolonsel, 1 kontrbas, 1 piyano)

b) Oda orkestrası ve solo keman (solo keman ve 3 birinci keman, 3 ikinci keman, 2 viyola, 2 viyolonsel, 1 kontrbas)

c) Oda orkestrası, solo keman ve Türk Müziği solistleri (solo keman ve kanun veya ud veya tanbur veya bağlama, 3 birinci keman, 3 ikinci keman, 2 viyola, 2 viyolonsel, 1 kontrbas)

Herhangi bir yarışma amacı taşımayan bu eser çağrısı ülkemizin kültür ve sanat hayatına katkı sağlamak, genç bestecilerimizin eserlerinin sahne performanslarının gerçekleştirilmesi amacını gütmektedir.

Eser çağrısı ile ilgili detaylı bilgi için www.askinacademia.com adresi ziyaret edilebilir.

www.askinacademia.com - info@askinacademia.com

Konstanze Eickhorst

“Karşıma çıkan her yeni zorluk, beni bugün bulunduğum noktaya taşıdı”

Mert Yeşilmenderes
mertyesilmenderes@hotmail.com

Sevgili Andante okurları,

Değerli ağabeyim Serhan Bali’ye içimde bir süredir yükselmekte olan yazma isteğinden bahsedeli henüz birkaç hafta oldu. İşte şimdi ilk röportajımla karşınızdayım bile! Kendisine buradan sizlerin huzurunda da bana olan desteği ve inancı için teşekkür etmek istiyorum. İtiraf etmeliyim ki konsere çıkıyormuş gibi heyecanlıyım! Keyifle hazırladığım bu röportajı umarım sizler de keyifle okursunuz.

İlk konuğum, dört yıldır öğrencisi olma şansına sahip olduğum Alman piyanist Prof. Konstanze Eickhorst. Hayatını müziğe adamış, karınca gibi çalışkan, daima enerjik ve tipik Alman mütevazılığıyla beni her zaman kendisine hayran bırakan bu muhteşem sanatçıyı sizlerin de yakından tanımasını istedim.

Müzikle ilgilenmeye nasıl başladınız? Biraz müzikal çocukluğunuzdan bahseder misiniz?

Ailemizde hiç müzisyen yoktu. Ama herkes müziğe çok meraklıydı. Amatör olarak babam ve ağabeyim keman, ablam viyolonsel çalıyordu. Annem ise hepimizi düzenli olarak konserlere götürürdü. Yani müzik gündelik yaşamımızın önemli bir parçasıydı. Piyanoyla ilk dikkat çekici etkileşimim iki yaşımdayken, Mozart’ın piyano konçertolarının olduğu bir plakla olmuş. Evde ne zaman bu plak dinlense bitene kadar başından kalkmaz ve çok heyecanlanırmışım.

Fakat müziğe üç yaşımda blok flütle başladım. Çok küçük olduğum hâlde, babam beni birkaç yıl boyunca bu enstrümanla epey meşgul etmiş. Piyanoya ise beş yaşımda Bremen’de bir müzik okulunda başladım. O yıllarda küçük çocuklara özel pedagojik yöntemler henüz yeterince gelişmemiş olduğu için, bu durum pek de normal karşılanmamıştı. Yine de okulun müdürü yetenekli olduğumu görünce beni okula almayı kabul etmiş. Buradaki piyano öğretmenim ilk yıllarımda çok önemli bir rol oynadı. Her şeyden önce müzikten ve piyanodan keyif almamı amaçlayan bir yaklaşımı vardı. Piyano derslerime hep büyük istekle gittiğimi hatırlarım. O yıllarda böyle bir öğretmene denk gelmiş olmam gerçekten büyük şanstı. Bu okulda bir de gençlik orkestrası vardı ve bu sayede erken yaşlarda orkestrayla solist olarak çalma şansına da eriştim. Dokuz yaşımda Stamitz’in, 10 yaşımda Haydn’ın ve Mozart’ın piyano konçertolarını orkestrayla çalabiliyordum. Bunlar dışında hem blok flüt hem piyanoyla birçok kez oda müziği yaptım. Müzikal anlamda çok verimli ve eğlenceli yıllardı.

Biraz da öğrencilik yıllarınızdan bahsedelim. Hannover ve Paris’te aldığınız eğitimi ve öğretmenlerinizi nasıl değerlendirirsiniz?

10 yaşımda katıldığım ulusal bir piyano yarışmasında ilk kez Prof. Karl-Heinz Kämmerling ismini duydum. Öğrencilerinin hepsi inanılmaz bir virtüozite ve müzikaliteyle çalıyordu. O kadar etkilenmiştim ki “Bir şekilde ben de Prof. Kämmerling’in öğrencisi olmalıyım” diye düşündüm. Ailemin ufak bir araştırması sonrasında, Avrupa’nın sayılı piyano pedagoglarından birisi olduğunu öğrendik

ve kendisinden randevu talep ettik. Beni bir kere dinledikten sonra Hannover Müzik Yüksekokulu'ndaki sınıfına kabul etti. Henüz 11 yaşımdaydım. O günden itibaren 20 yıl boyunca hep gözetimi altında olacaktım. Teknik, müzikal ve stilistik anlamda öğrendiğim neredeyse her şeyi Kämmerling'e borçluyum. Çalışma disiplinimi ve ciddiyetimi de ondan aldım. Benim için gerçek anlamda bir mentordu ve öyle kalmaya da devam edecek.

18 yaşıma geldiğimde farklı bakış açılarıyla da tanışmam gerektiğini söyleyerek beni Paris'e gönderdi. Bu sayede Paris Konservatuvarı'nda bir dönem Vlado Perlemuter'le çalıştım. Kämmerling müthiş bir pedagog olmasına karşın hiç konser vermiyordu. Perlemuter ise sürekli konserler veren, daha çok piyanistliğiyle ön planda olan tam bir "maestro" idi. Dersleri biraz Liszt ekolüne benzerdi. Bol bol çalarak gösterir, biz de onu dinledikten sonra gözlemlerimize dayanarak daha iyi çalmaya çalışırdık. Uzun yıllar Ravel'le çalışmış olduğu için, özellikle Ravel'in eserlerinin yorumunda önemli bir otorite olarak görülüyordu. Ben de o dönemde daha önce hiç olmadığı kadar Ravel çalışmıştım. Farklı bir dilin konuşulduğu bambaşka bir kültürün içinde olmak o dönem çok iyi gelmişti. Çünkü daha önce kısa seyahatler dışında Almanya'nın dışına hiç çıkmamıştım. Hannover'deki gri ve içine kapanık yaşantıdan sonra Paris'in ışıltılı dünyasından çok etkilenmiştim.

Foto: Pilvax Studio

Hannover Müzik Yüksekokulu'ndaki profesörlük sınavlarını kazandığımda 28 yaşımdaydım. Günümüzde normal kabul edilse de o yıllar için çok erken bir yaştı.

Tam bu yıllarda birbiri ardına büyük yarışmalardan ödüller gelmeye başlıyor: Clara Haskil ve Geza Anda yarışmalarında birincilik ödülleri, Kraliçe Elisabeth ve Toronto Bach yarışmalarında da önemli dereceler. Bu yarışmalar kariyerinizde nasıl bir rol oynadı?

Katıldığım ilk büyük uluslararası yarışma Clara Haskil Yarışması'ydı. Burada aldığım birincilik ödülüyle özgüvenim büyük ölçüde arttı. Uluslararası konser organizatörleriyle yapılan anlaşmalar da ödülün bir parçasıydı ve böylelikle Avrupa ağırlıklı yoğun bir konser maratonunun içine girdim. Fakat henüz 20 yaşımdaydım ve bir süre sonra yeni bir çıkış yakalamam gerektiğini hissettim. 1985 yılında Toronto'da tek seferlik bir Bach Yarışması düzenleneceğini duydum. Glenn Gould anısına yapılan bu yarışmanın jürisinde Olivier Messiaen, Rodion Shchedrin, Leon Fleisher ve Rudolf Fischer gibi çok büyük isimler vardı. Az bir farkla ikinci seçilmiş olsam da (Birincilik Ödülü günümüzün önemli Bach yorumcularından Kanadalı piyanist Angela Hewitt'e verilmişti) bu ödül sayesinde ilerleyen yıllarda Kanada'ya hem konserler hem ustalık sınıfları hem de jüri üyelikleri için davet edildim. Daha sonraki yıllarda da Kraliçe Elisabeth Yarışması'nda dereceye girdim ve Geza Anda Yarışması'nı kazandım. Bunlar da iki veya üç yılda bir yapılan büyük yarışmalardı, günümüzde de hâlen öyleler. Her kazandığım ödülle özgüvenim ve verdiğim konser sayısı biraz daha arttı. Önemli orkestralar ve şeflerle

olan bağlantılarımı da çoğunlukla bu yıllarda kurdum. Geza Anda katıldığım son yarışma oldu. Zira kariyerim çoktan yeni bir yola girmişti.

1989 yılında profesörlük kadronuzu kazandığınızda Almanya'nın en genç profesörlerinden biriydiniz. Yarışmalar ve konserlerle geçen yıllardan sonra, nasıl oldu da öğretmenlik kariyerinizin bir parçası hâline geldi? Ve şimdi geriye dönüp baktığınızda, 30 yıllık deneyiminizi nasıl değerlendirirsiniz?

Aslında o noktaya da ufak adımlarla geldim. Zaten mezuniyetimden sonra Prof. Kämmerling'in isteği üzerine asistanlığını yapmaya başlamıştım. Katıldığım büyük yarışmaların da bir kısmı bu döneme denk geliyor. Başlarda sadece Kämmerling'in derslerini dinliyor, gözlemler yapıyordum. Bir gün bir dersinin ortasında aniden: "Konstanze, ben gidiyorum, rica etsem sen devam edebilir misin?" deyişini asla unutmayacağım. O günden itibaren belirli aralıklarla ben de ders vermeye başladım. Okulun giriş sınavlarına hazırladığım özel öğrencilerim de vardı. Dolayısıyla profesörlüğe başlayana kadar deneyim kazanmam için yeterli zamanım olmuştu. Hannover Müzik Yüksekokulu'ndaki profesörlük sınavlarını kazandığımda 28 yaşımdaydım. Günümüzde normal kabul edilse de o yıllar için çok erken bir yaştı. Geriye dönüp baktığımda, öğrencilerimden ne kadar çok şey öğrendiğimi görüyorum. Karşıma çıkan her yeni zorluk, beni bugün bulunduğum noktaya taşıdı. Özellikle ilk yıllarımda, daha önce hiç çalmadığım bir eseri çalıştırmam gerektiğinde, o eseri kendim de çalışarak ciddi şekilde mesai harcıyordum. Zorluklara çözüm önerisi getirmenin en etkili yolu, o zorlukları bizzat ele alarak kaynağına inmektir. Bu sayede, sadece konserlerimde seslendirdiğim repertuvarı değil, öğrencilerimin çaldığı eserleri de çalışıyordum ve bu beni inanılmaz şekilde geliştirdi. Yine ilk yıllarımda yaşımdan dolayı zorlandığım da olmuştu. Bazı yüksek sınıflardaki öğrencilerim ya benimle aynı yaşta ya da benden sadece birkaç yaş küçüktü. Bazen öğretmen-öğrenci ilişkisini dengelemek pek kolay olmuyordu. Ama deneyim kazandıkça o tedirginliği de atabildim üzerimden. Yıllar içinde ders yapış şeklimde güzel bir denge yakaladığımı düşünüyorum. Bilmiyorum sen de bana katılır mısın? Ne fazla sakin ne de fazla yüksek tempolu. Anlatmak, çalarak göstermek ve öğrenciye de kendini gösterebileceği yeterli alanı bırakmak. Tüm bunları dengede tutabilmek epey zaman ve deneyim istiyor.

1998 yılından beri de Lübeck Müzik Yüksekokulu'nda (Musikhochschule Lübeck) profesörsünüz. Şimdiki genç piyanistleri kendi jenerasyonunuzla kıyasladığınızda, dikkatinizi çeken olumlu veya olumsuz farklılıklar var mı?

Özellikle son 20 yıldaki teknolojik gelişmeler ve bunların genç nesillere olan etkileri çok dikkat çekici. Biz öğrenciyken plak dinlemek için bile (ki bunlar da oldukça kısıtlı sayıdaydı) kütüphaneye gitmek zorundaydık. Artık internette bir eserin onlarca farklı yorumuna anında erişmek mümkün. İlk bakışta büyük bir avantaj gibi görünse de uzun vadede tembelliğe ve tek tipliliğe sebep olduğunu düşünüyorum. Öğrencilerin çoğu, yeni bir eseri çalışmaya başladığında ilk olarak internetten başka piyanistlerin nasıl çaldığına bakıyor. Bu yöntem, bir eseri yeterince içselleştirdikten sonra farklı fikirler edinmek açısından önemli olsa da ilk aşamada saf müziği okuma ve öğrenme yetisi

Nesibe Aydın
Sanat Akademisi

LCM

SINAV BAŞVURULARI

devam ediyor

UNIVERSITY OF
WEST LONDON
London College of Music Examinations

LCM Sınavları, Yüz Yüze ve Online

Derslerimiz Hakkında Bilgi İçin;

www.nasa.gen.tr **0 312 490 98 80**

açısından ciddi bir sorun. Birkaç yıl önce bir öğrencim yoğun olarak Chopin çalıştığımız bir dönemde bana, sürekli olarak Varşova Chopin Yarışması videolarını izlediğinden bahsetmişti. Belli ki en "doğru" Chopin yorumunu orada bulacağını düşünüyordu ve bu beni epey tedirgin etmişti. Ona uzun bir süre kimseyi dinlememesini, sadece kendi bakış açısıyla eserleri dikkatli bir şekilde yeni baştan okumasını tavsiye ettim.

Bu şekilde devam ederse, müzikte bireysel yaklaşımların içinde bulunduğumuz yüzyılda daha da azalacağını düşünüyorum. Geçmişte birbirlerinden çok farklı şekilde çalan piyanistler aynı yarışmada farklı yıllarda birinci olabiliyordu. Günümüzde bunun artık pek mümkün olmadığını düşünüyorum. Herkesin benzer şekilde çalmaya çalışması, tek bir doğru olduğunun düşünülmesi sanırım şimdiki jenerasyonla aramızdaki en büyük fark.

Oda müziği de kariyerinizde çok önemli bir yere sahip. 1979 yılından beri, piyanolu üçlüden oda orkestrasına kadar farklı formlarda sahne alan Linos Ensemble'ın yerleşik bir üyesisiniz. Böyle kalabalık bir topluluğun bunca yıldır bir araya gelmesi zor olmuyor mu? Linos Ensemble'ı bu kadar uzun ömürlü yapan ne?

Linos Ensemble'ın çekirdek kadrosu 11 üyeden oluşuyor: Yaylı beşli, üflemeli beşli ve ben. Bu kadar kalabalık olmamıza rağmen uzun yıllardır kopmamamızın ve keyifle çalabilmemizin sebebi, birbirimizle müzik dışında da çok iyi dost oluşumuz. Her bir üyenin çok iyi anlaştığı, bazen farklı müzikal yaklaşımlar olsa da herkesin birbirine çok toleranslı olduğu bir topluluğuz. Bir başka etken de her birimizin Almanya'nın farklı yerlerinde yaşıyor oluşu. Bazılarımız hocalık yapıyor, bazılarımız orkestra müzisyeni. Yani herkesin devamlı meşgul olduğu bir asıl işi var. Dolayısıyla sadece projeden projeye bir araya gelebiliyoruz. Bu bazen bir konser turnesi, bazen de bir kayıt süreci oluyor. Bir yaylı dörtlü veya piyanolu üçlü gibi devamlı bir arada olmadığımız için, her seferinde beraber çalmayı özlemiş olarak bir araya geliyoruz. Bu da topluluğumuzun çok sağlıklı ve uzun ömürlü olmasını sağlıyor.

Linos Ensemble gelmiş geçmiş en üretken oda müziği topluluklarından biri olabilir. Bugüne kadar 40'tan fazla CD kaydı gerçekleştirdiniz. Biraz da bu değerli arşivden bahsedebilir misiniz?

40'tan fazla olduğunu ilk kez senden duyuyorum, hiç saymamıştım! İlk yıllarımızdan beri kemikleşmiş oda müziği repertuvarının dışına çıkmak istiyorduk. Alman kayıt firması CPO (Classic Produktion Osnabrück) bilinmeyen bestecilerin oda müziği eserlerini yayınlama fikriyle kapımızı çaldığında, fırsat ayağımıza gelmiş oldu. On yıllara yayılan bu büyük projeyle Arnold Krug, Franz Schmidt, Friedrich Kalkbrenner, Carl Reinecke, Louise Farrenc, Julius Röntgen, Ferdinand Ries ve Alexander Ernst Fesca gibi unutulmuş bestecilerin neredeyse tüm oda müziği eserlerini kaydettik. Geniş bir topluluk olmamız farklı formlar için yazılmış eserlerin uyarlamalarını çalmamıza da olanak sağladı. Sanırım en ilginç projemiz, Bruckner 7 ve Mahler 4 gibi büyük senfonilerin Schönberg tarafından yapılan uyarlamalarını çalmamızdı. Schönberg'in buradaki amacı, bu içerik olarak çok yoğun senfonilerin olabilecek en rafine şekilde duyulmasını ve dinleyenler tarafından daha rahat şekilde anlaşılmasını sağlamaktı. Schönberg'in ölümünden sonra bu düzenlemeleri ele alan ilk topluluk olduk ve hepsini kayıt altına aldık. Tabii ki Schubert'in *Alabalık Beşlisi*, Mozart ve Beethoven'ın beşlileri gibi klasikleşmiş eserleri de sayısız kere seslendirdik.

Oda müziği kayıtlarınızın aksine solo kayıtlarınızın büyük kısmı Bach, Mozart, Schubert ve Schumann gibi piyano edebiyatının klasikleşmiş bestecilerinden oluşuyor. Bunun özel

DOĞALLIKTAN GELEN LEZZET

DOĞALTAT

www.dogaltat.com.tr

@dogalliktangelenlezzet

%100 Organik

50 yılı aşkın tecrübemizle Aydın'ın Bozdoğan ilçesinde doğal ve ilaçsız tarım anlayışı ile ürettiğimiz kuru incir , zeytin ve zeytinyağının satışı ile başladığımız bu sektörde, yöresel ürünlerimizi de ekleyerek, tamamen doğal, geleneksel yöntemlerle, katkı maddeleri kullanılmadan sizlerle buluşturuyoruz.

Doğaltat olarak bizim en temel misyonumuz ilaçsız, doğal yollarla üretmiş olduğumuz yöresel ürünlerimizi sizlerle buluşturmak ve sağlıklı yarınlara hep birlikte merhaba demek.

Doğallıktan gelen lezzet sloganımızla başladığımız bu işte, en doğalı sizin hakkınız diyoruz.

Daha fazla ürün için sizi web sitemize davet ediyoruz !

bir sebebi var mı? Kaydedeceğiniz eserleri hangi kriterlere göre belirliyorsunuz?

Aslında Clara Schumann ve Louise Farrenc gibi az bilinen bestecilerin de (Clara Schumann'ın eserleri 80'li yıllardan itibaren yeniden gün yüzüne çıkmaya başlamıştı) solo eserlerini kaydettim. Ama haklısın, bunlar daha küçük bir alanı kaplıyor. Solo kayıtlarımda uzun yıllardır üzerinde çalıştığım, konserlerimde seslendirdiğim ve iyi bir sonuç alabileceğimi düşündüğüm bestecilerin eserlerini tercih ediyorum. Genelde her CD için tek bir besteci belirliyorum. Bu sayede hazırlık sürecinde tamamiyle o bestecinin stiline ve çalış rengine odaklanabiliyorum. Bu da şimdiye kadar hep olumlu sonuç almama yardımcı oldu. Kayıtlarım hakkında çıkan eleştiriler hep çok mutluluk vericiydi. Bach'la aramda gençlik yıllarımdan beri çok özel bir bağ var. Sanırım kariyerim boyunca hiç ara vermeden meşgul olduğum tek besteciydi. Bu yüzden en son CD'mi de onun eserlerine ayırdım. Daha önce *Goldberg Çeşitlemeleri*'ni de kaydetmiştim. Dürüst olmam gerekirse, "Artık Bach konusunda benim de söyleyecek birkaç sözüm olmalı" diye düşündüm.

Resitaller, oda müziği konserleri, profesörlük, ustalık sınıfları, neredeyse her yıl yeni bir CD. Bunlardan başka, hem Bremen Avrupa Piyano Yarışması'nı organize ediyorsunuz hem de başka yarışmalarda jüri üyelikleri yapıyorsunuz. Bu inanılmaz yoğunluğa rağmen yıllardır enerjinizi ve motivasyonunuzu nasıl kaybetmediniz?

Biliyorsun, çoğu zaman hafta sonlarım da dolu, haftalar arasız olarak birbirine bağlanıyor… Ama bu durum müzisyenlerin çoğu için böyle. Buna karşın, mesleğimi çok seviyorum. Her şey yolunda gittiği sürece ders vermekten, prova yapmaktan, piyano çalışmaktan da büyük keyif alıyorum. Ne kadar yorucu olursa olsun. Biraz klişe gelebilir ama, müziğin pozitif gücünün de çok etkili olduğunu düşünüyorum. Müzik; enerji ve zaman aldığı kadar, ilham ve mutluluk veren de bir uğraşı. Sanırım sekiz saat bir büroda oturmak, 10 saat piyano başında oturmaktan çok daha yıpratıcı olurdu. Her şeyden önemlisi bu aslında benim için bir meslek değil, bir tutku. Bu da kulağa çok klişe geliyor, ama gerçek bu! Aksi takdirde hayat boyu böyle bir yoğunlukla başa çıkmak pek mümkün olmayabilirdi.

Boş zamanlarınızı nasıl değerlendirirsiniz? Dinlenmek ve kafanızı boşaltmak için neler yaparsınız?

Her yaz en az iki hafta tamamen müziksiz bir tatil yapıyorum. Bu iki hafta içinde kendime müzik dinlemeyi bile yasaklıyorum. Gündelik yaşamımda ise haftada iki veya üç kere koşuya çıkıyorum ve bunu da müzisyen olmayan arkadaşlarımla yapmaya özen gösteriyorum. Müzisyenler genellikle sadece müzik hakkında konuşuyorlar… Şaka bir yana, farklı meslek gruplarından arkadaşlarla bir araya gelmek ve biraz olsun normal dünyaya bakmak, farklı konular hakkında da konuşmak, bence biz müzisyenler için çok gerekli ve sağlıklı. Spordan başka her akşam mutlaka birkaç sayfa da olsa kitap okuyorum.

Salgından önce hiç vaktim olmazdı, artık bir senedir televizyon da izlemeye başladım! Özellikle polisiye yapımları çok seviyorum. Şimdilerde takip ettiğim iki tane polisiye dizi bile var. Hatta bir tanesi burada Lübeck'te çekiliyor, belki bir bölümde biz de oynarız…

220PROJECTS

Kusursuz kablosuz video konferans deneyimi!

Sezgisel ekip çalışması, sorunsuz paylaşım, bir kaç saniye içinde mükemmel toplantılar

220 Proje Elektronik Sistemler Tasarım Uygulama ve Ticaret A.Ş.
Teşvikiye Mah. Ferah Sok. No:9A 34635 Şişli İstanbul 0212 220 0235 info@220projects.com
www.220projects.com

OPERA KAYITLARINDAN

Yiğit Günsoy

Sadece Castronovo'nun Alfredo'su İçin Alınabilecek Bir Kayıt

Giuseppe Verdi'nin *La Traviata* operası her ne kadar ilk temsilinde çeşitli nedenlerden dolayı büyük bir başarı elde edemese de kısa süre sonra hak ettiği beğeniyi elde etmiş ve o günden bugüne en sevilen ve en çok sahnelenen operalardan biri olmuştur.

Kamelyalı Kadın rolü olan Violetta, her sopranonun canlandırmak istediği, hem vokal hem de teatral olarak çok imkân sunan bir roldür. 2019 yılında yapılan bu kayıt aslında Richard Eyre'nin 1994 yılında başrollerini Angela Gheorghiu, Franc Lopardo ve Leo Nucci'nin söylediği prodüksiyonun 2019 yılında yeniden sahnelenmiş bir kaydı. Yeni çıkan DVD'de sadece Charles Castronovo, Franc Lopardo'dan daha iyi bir performans sergiliyor. Reji, koronun yerleştirilmesi ve ışık doğal olarak bu prodüksiyonun ilk sahnelendiği zaman çok daha özenli görünüyor.

Ermonela Jaho'nun söylediği Violetta, maalesef tatmin edici düzeyin altında. Arnavut soprano her ne kadar rolü çok iyi çalışmış ve sesine oturtmuş olsa da etkileyici bir Violetta olmaktan uzak. Entonasyon ve ritim konusunda hiçbir problemi yok, fakat sesin odağı yok, mat ve dağınık bir ses. Piyanolarının çoğu desteksiz, dolayısıyla piyanodan çok marke etmeye dönüyor. Özellikle *"Sempre libera"*nın kolaratur pasajlarında elini sürekli kulak hizasında tutup entonasyonunu kontrol etmesi oldukça dikkat dağıtıcıydı. Her ne kadar bestelenmiş olmasa da tradisyonel olarak yapılan ve

Evinize prestij, ruhunuza müzik katıyoruz

extremeaudio

www.extreme-audio.com

çoğunluk seyirci tarafından beklenen sondaki Mi bemol yoktu. Özellikle son perdede gerek teatral gerekse vokal olarak abartılı bir yoruma yöneldi. Sürekli titreyen eller, haykırarak yapılan aksanlar pek de cazip değildi.

Charles Castronovo 2000'li yılların en çok iş yapan ve en başarılı tenorlarından biri. Parlak sesi, doğru tekniği, müzisyenliği, enerjisi ve sahne hakimiyeti çok etkileyici. Çok güzel müzik cümleleri yapan, nüanslarla bezeli, romantik fakat aynı zamanda hislerine kapılan tutkulu aşık rolünde çok inandırıcı.

Placido Domingo, bariton rolü olan Germont'da tenor Castronovo'dan daha açık bir ses renginde duyuluyor. Efsanevi sanatçı her ne kadar bir süredir bariton rollerini söylüyorsa da ses rengi kesinlikle tenor ve bariton rejisterinde gerekli olan pes tonları yok. Fakat sorun sadece bununla kalmıyor. Tiz tonlarda; Fa ve Fa diyezde oldukça zorlanıyor. Sesi yer yer pes kalan sanatçının yaşadığı en büyük problem, inanılmaz bir müzisyen olmasına rağmen artık vücut kuvveti ve desteği, nefes kondüsyonu yeterli olmadığı için ritmin ya önünde ya da gerisinde kalması. Elbette bu yaşta, bir rolü böyle bir şekilde canlandırmak takdir topluyor fakat kanımca bu şekilde şarkı söylemeye devam etmesi Placido Domingo efsanesine zarar veriyor.

Orkestrayı gereksiz yüksek bir volümde yöneten şef Antonello Manacorda, solistlerini ve özellikle koroyu takip edip bir arada tutmakta zorluk çekiyor. Bu prodüksiyonun ilk DVD'sinde şefin Georg Solti olduğunu düşünürsek fark daha da belirginleşiyor.

Sadece Charles Castronovo'nun Alfredo'su için alınabilecek bir DVD. Aynı prodüksiyonun bir önceki DVD'si hem çok daha etkileyici bir Violetta ve Germont, hem de Sir Georg Solti'nin adeta operayı yeniden keşfetmemizi sağlayan nüanslarıyla dolu bir yorum sunuyor.

Giuseppe Verdi
La Traviata
İngiliz Kraliyet Operası Orkestrası ve Korosu
Antonello Manacorda (şef)
BBC/Opus Arte, 2019
**

Eşsiz Tasarımlarıyla Fark Yaratan Bang & Olufsen Bircom'da!

Zamansız tasarımlara ve benzersiz işçiliğe sahip karakteristik ürünleriyle lüks tanımını yeniden yaratan Bang & Olufsen markasını Türkiye'de temsil etmeye başlamaktan mutluluk duyuyoruz.

Portföyünde kulaklık, hoparlör, soundbar gibi birçok ürün bulunan Bang & Olufsen, ses teknolojisinin sınırlarını zorlayan amansız kararlılığı etrafına inşa ettiği zengin mirası sayesinde sektörün ön saflarında yer almaya devam ediyor. Marka, inovatif ses teknolojilerinin yanı sıra farklı tasarımlara ilgisi olan ve lüks tutkusunu canlı tutan tüketicilerin en önemli tercihleri arasında yer alıyor.

EISA AWARD Best Product 2020-2021 PREMIUM SOUNDBAR Bang & Olufsen Beosound Stage

reddot design award best of the best

iF DESIGN AWARD

bircom

0212 319 97 00 | BIRCOM.COM |

Hı-Fi DÜNYASINDAN
Reşide Ahu Ünalp
ahu.unalp@andante.com.tr

96 yıllık tecrübenin ürünü: **Beosound Explore**

Günümüzden 96 yıl önce radyoların pille çalıştığı dönemde, iki yakın arkadaş evlerinin çatı katında alternatif akımla çalışacak radyolar üretmek için deneyler yapmaya başlar. Üzerinde çalıştıkları konuda başarıya ulaştıkları 1925 yılında ise, Peter Bang ve Svend Olufsen tarafından bugün Danimarka deyince akılımıza gelen ilk markalardan biri olan Bang & Olufsen'in temelleri atılmış olur. Markanın takipçilerinin yakından hatırlayacağı ilk klasik modellerinden biri olan Beolit 39 adlı radyosu, Buick gösterge paneliyle görsel hafızalarda yerini korumaya hala devam eder.

Ayırt edici tasarım çekiciliğine sahip olan modelleriyle, teknolojik sınırların bir adım ötesinde yüksek kaliteli cihazlar üreten marka, belki de kendi alanında tasarımcılarına en özgür alanı tanıyan firmalardan biridir. Markanın 1972 yılında sunduğu, tasarımı Jacob Jensen imzasını taşıyan Biogram 4000 adınındaki pikabı, yine Jensen imzalı 1976 yılı Beomaster 1900 radyo/amplifikatörü ile 1984 Beovox CX 100 hoparlörleri, 90'lı yıllarda gören herkesi

Beolit 39

şaşırtan tasarımıyla BeoSound 9000 adlı altı adet CD'yi dönüşümlü çalabilen cihazı şu an aklımıza ilk gelen klasik modellerden bazıları...

Bang & Olufsen'in 360 derece ses veren, Bluetooth bağlantılı yeni taşınabilir dış mekan hoparlörü Beosound Explore, oldukça dayanıklı toz ve su geçirmeyen anodize edilmiş alüminyum kabuktan olan yapısı, 27 saate varan pil ömrü, 56 ila 22.700 Hz bant aralığındaki güçlü ve dengeli ses performansıyla dikkat çekiyor.

Doğadaki maceralarınız sizi ne kadar uzaklara götürürse götürsün, Beosound Explore sizinle gelmeye hazır!

www.hifilife.com

Beosound Explore

T: 0212 358 11 69
WWW.LOTUSCONCEPT.COM

lotusconcept
HIGH-END AV, LIGHTING & AUTOMATION SYSTEMS

Dorukhan Doruk

Çellist

Doruk usulü sebzeli penne bolonez

Malzemeler

500 gr penne makarna
400 gr kıyma
1 adet patlıcan
1 adet havuç
1 adet soğan
7-8 adet mantar
1-2 diş sarımsak
2 yemek kaşığı domates salçası
1 yemek kaşığı biber
Fesleğen
Pul biber
Tuz, karabiber

Tarif

Büyük bir tencerenin 3/2'sine su doldurulur, yarım yemek kaşığı tuz ekleyerek kaynatılır. Patlıcan yıkanıp şeritler halinde soyulduktan sonra dörde bölüp dilimlenir. Bu esnada kaynayan suya makarnalar ilave edilir.

Mantarlar ve havuç da yıkanıp dilimlenir, bir tencerede kıyma, ince doğranmış soğan ve sarımsaklarla beraber kavrulur. Ardından iki yemek kaşığı domates salçası, bir yemek kaşığı biber salçası, biraz su ve bir miktar zeytinyağı eklenip karıştırmaya devam edilir. Fesleğen ve pul biber eklenerek orta derece ateşte 7-8 dakika pişirilir.

Makarna süzülür ve diğer tencereye ilave edilip servis yapılır. Afiyet olsun!

Tavsiye edilen müzik

Francis Poulenc Viyolonsel ve Piyano için Sonat Op.143

CROISANDWICH

Kadıköy, İstanbul

"Hiçbir aşk, yemek aşkı kadar samimi değildir."
George Bernard Shaw

0216 338 17 77
0554 711 71 77

croi_sandwich

info@croisandwich.com

Caferaga mahallesi General Asım
Gündüz caddesi No:70B
Kadıköy/ İstanbul

CroiSandwich

ANDANTE

Türkiye'nin Klasik Müzik Dergisi

ANDANTE DERGİSİ ABONE FORMU

Adı - Soyadı: .....
Kurum Adı: .....
Adresi: (Lütfen 09:00-18:00 saatleri arasında bulunduğunuz adresinizi belirtiniz.)

.....

.....

Vergi Dairesi, Vergi No, T.C.Kimlik No: .....
Fatura Adresi: .....

.....

Şehir: ..... **Posta Kodu:** .....
Ülke: ..... **Telefon:**.....
İş Telefonu: ..... **Faks:** .....
Cep Telefonu: ..... **E-posta:**.....
Doğum Tarihi: ...../...../.....

Talep ettiğiniz eski sayıları lütfen yazınız.
1-31. sayılar: 5 TL, 32-61. sayılar: 6 TL, 62-95. sayılar: 7 TL, 96-107. sayılar: 8 TL
108-116. sayılar: 10 TL, 117-143. sayılar: 12 TL, 144-145: 15 TL,
146-175.sayılar ve güncel sayı 176: 18 TL
1 yıllık (12 sayı) bireysel abonelik: 216 TL, kurumsal abonelik: 500 TL

Banka Havalesi

Hesap Adı: Ömer Serhan Bali ve Reşide Ahu Ünalp Adi Ortaklığı
Hesap Bilgileri: Garanti Bankası Acıbadem Şubesi
Şube Kodu: 404 **Hesap No:** 6299111
IBAN: TR61 0006 2000 4040 0006 2991 11

Ödemenizi yaptıktan sonra bilgilerinizi içeren bu formu banka dekontu ile birlikte 0216 326 39 20 no'lu faksa, info@andante.com.tr ya da Ömer Serhan Bali ve Reşide Ahu Ünalp Adi Ortaklığı, Akçaağaç Sok. Görhan Apt. No:1/1A Acıbadem 34660 Üsküdar İstanbul adresine gönderiniz. Telefon: 0532 343 93 28 E-posta: info@andante.com.tr

YAZ KLASİK RİTMİNDE AKSIN

Bursa Bölge Devlet Senfoni Orkestrası tarafından seslendirilen konser kayıtlarına **www.bursasenfoni.gov.tr** adresi ve **SeninSenfonin** Instagram hesabından ulaşabilirsiniz.

Uludağ PREMIUM

SANATIN DAİMA YANINDA

YA-YIN-DA-YIZ!

Dilediğiniz her an, dilediğiniz her yerde

Borusan İstanbul Filarmoni Orkestrası, Borusan Quartet ve Borusan Müzik Evi konserlerinin ekrandaki tek adresi:
borusansanat.tv

Ve konserlerimiz radyomuz
Borusan Klasik'te!

2020-2021 sezonundaki konserlerimiz ücretsizdir.

ANBORUSANBOI
ANATSANATSANA